

CÂND VOI ZICE CELUI FĂRĂDELEGE: CU MOARTE VEI MURI, ȘI N'AI OSEBIT, NICI AI GRĂIT CELUI FĂRĂDELEGE, CA SĂ SE ÎNTOARCĂ DE LA CĂILE SALE, ȘI SĂ FIE VIU; CEL FĂRĂDELEGE ACELA ÎNTRU NEDREPTATEA SA VA MURI, ȘI SÂNGELE LUI DIN MÂNA TA ÎL VOI CERE
(Iezechil 3; 18)

Ascultarea îl formează pe cel ascultător după imaginea celui ce-l povățuiește
(Sf. Ignatie Briancianinov „*Firimiturile ospățului*”)

**CULEGERE DE TEXTE
DIN SFINȚII ȘI DUMNEZEIEȘTII PĂRINȚI
DESPRE**

- AA** Necesitatea unui povățuitor după Dumnezeu în viața duhovnicească,
 - BB** Cum trebuie căutat,
 - CC** Care sunt semnele după Sfinții Părinți ale adevăratului povățuitor,
 - DD** Vătămarea ce o aduce falsul povățuitor
 - EE** Și cum trebuie făcută ascultarea de povățuitorul cel după Dumnezeu.
- “Că de va călăuzi orb pe orb, amândoi vor cădea în groapă”
(Matei 15, 14)**

Lucrare îngrijită de Părintele Ieroșchimonah Paisie
Chilia Întrarea Maicii Domnului în Biserică
Schitul Lacu
Sfântul Munte Athos

AA Necesitatea unui povățuitor după Dumnezeu în viața duhovnicească

1) Starețul trebuie să fi fost ucenic la rândul lui la un alt stareț care a adormit în Domnul lăsându-i lui moștenirea și binecuvântarea duhovnicească:

„De aceea insist să treceți prin această legalitate, ca în toată viața voastră să vă însoțească harul lui Dumnezeu.

Mergeți la un bătrânel și supuneți-vă lui, deși el vi se va părea foarte simplu, și când va muri și îl veți pogori în mormânt, veți lua binecuvântarea lui Dumnezeu, ca moștenire, ce vă va însoți și vă va povățui la orice lucrare” (Cuviosul Iosif Sihastrul, pag. 27)

2)...Căci precum pentru el, așa va da socoteală și pentru aceia, odată ce a primit să se îngrijească de mântuirea lor. De aceea și sfinții se străduiau să nu lase pe ucenici mai prejos de ei însuși în virtute, ci din stăruință să-i mute la o stare mai bună. Astfel Apostolul Pavel l-a făcut pe Onisim din fugar mucenic; Ilie l-a făcut pe Eliseu din plugar proroc; Moise l-a împodobit pe Iosua mai mult decât pe toți, iar Eli l-a arătat pe Samuil mai mare decât pe sine. Căci cu toate că și sânguinta lor însăși le-a ajutat acestor învățăci la dobândirea virtuții dar toată pricina sporirii lor a stat în faptul că au avut parte de învățatori, cari au putut să aprindă scânteia înăbușită a râvnei lor spre o mai mare creștere, făcându-o să lumineze. Prin aceasta învățătorii lor s-au făcut gură a lui Dumnezeu, slujind voia Lui între oameni, căci au auzit pe Cel ce zice: „De vei scoate lucru de cinste din cel nevrednic, vei fi ca gura Mea”. (Fil. 01. Sf. Nil Ascetul – Cap 35)

3)...Nu se poate nimeni desăvârși și adânci în credință fără ajutorul altora și fără să-și arate înaintarea sa în desăvârșire în relațiile cu alții. (**Spiritualitate și comuniune în liturgia Ortodoxă** - Pr. Profesor Dumitru Stăniloae)

4) După ce Sfântul Teodosie a atins vârsta înțelepciunii¹, sufletul i-a fost cuprins de dragoste pentru viața călugărească și, părăsindu-și ținutul, a mers la Ierusalim. După ce s-a închinat cu sfințenie la Locurile Sfinte, un gând îl frământa neîncetat: cum să înceapă oare să se nevoiască și ce petrecere să aleagă, cea cu desăvârșire singuratecă și pustnicească, sau cea dimpreună cu alți frați evlavioși, care năzuiesc spre același țel? Să viețuiască în isihie de unul singur nădăjduindu-se, cel puțin pentru o vreme, gândind că este primejdios necercat cum era, să se lupte singur cu duhurile viclene, „Nici un ostaș din lume – spunea – nu este atât de îndrăzneț și covârșit de neghiobie încât, fără pic de iscusință și nedeprins cu războiul, să se arunce dintr-o dată din rând în mijlocul dușmanilor. Cum aş putea eu, care nu mi-am deprins mâinile la luptă și degetele la război² și nici nu m-am încins cu putere de sus, să pornesc la luptă, într-o astfel de înclăștare mult mai primejdioasă și mai nesigură: împotriva începătorilor, puterilor și a stăpânilor întinericului veacului acestuia, împotriva duhurilor răutății³”? Nu îmi rămâne decât să ucenicesc, mai întâi, pe lângă Părinți sfinți, care bine s-au nevoit, și după ce mă voi fi deprins îndeajuns de la ei cu lupta împotriva vrăjmașilor gândiți, să secer la timpul potrivit și roadele isihiei”.

Acăsta le-a chibzuit în chip prea înțelept – căci avea, între altele și pricepere desăvârșită- și îndată a purces în căutarea celor ce se îndeletniceau cu osteneala de lucrare a binelui, știind că sunt mai sigure învățătura și predania care vin din cercare. S-a încredințat pe sine unui fericit Bătrân, pe nume Loghin, care se deosebea mult de ceilalți Părinți, și s-a sălășluit dimpreună cu dânsul, urmându-i viețuirea, pentru că îndrăgise mult chipul petrecerii sale. De aceea s-a făcut întru totul una cu el, încât sufletul său, după vorba dumnezeiescului David⁴, s-a lipit [de Bătrân]. **Căci, așa cum bine zic cei din vechime, cu cel cu care se însoțește bucuros cineva, e și el socotit asemenea.** (Eyerghetinos Vol. 1 – Tema 19)

5) A zis Avva Pimen: Cineva l-a întrebat odată pe Avva Paisie: „Ce să fac cu sufletul meu, că e nesimțitor și nu se teme de Dumnezeu?” l-a răspuns Bătrânul:

¹ Vârsta maturității.

² Psalm 143, 1.

³ Efeseni 6, 12.

⁴ Psalm 62, 9.

„Mergi și te lipește de un om care se teme de Dumnezeu și, viețuind în preajma aceluia, vei învăța și tu de la el să te temi de Dumnezeu”. (Din Pateric)

6) A zis Avva Pimen: „nu te măsoară pe tine însuși, ci lipește-te de cel care petrece cum se cuvine”. (Din Pateric)

7) Căci sunt rari cei ce deprind luarea-aminte fără să fie învățați prin silința trăirii sau prin căldura credinței, dobândită de la Dumnezeu. Iar ceea ce e rar nu e lege. De aceea trebuie căutat un învățător neînșelător, ca din învățătura și pilda aceluia să învățăm cele ce cad dea dreapta și la stânga atenției, adică ceea ce e prea puțin și ceea ce e prea mult, care vin de la cel rău, de care a pățimit el însuși, fiind ispitit. Scoțându-le pe acestea la iveală, el ne arată în chip neîndoielnic calea duhovnicească și așa o vom străbate cu ușurință. Iar de nu este povățuitor trebuie ajutat cu osteneală. ... (Fil. 7. Nichifor din singurătate)

8) Nu e cu putință să învețe cineva prin sine știința virtuților, chiar dacă s-au folosit unii din cercare ca de un învățător. Căci a lucra de la sine și nu după sfatul celor ce au călătorit mai înainte înseamnă a fi plin de părerea de sine, sau mai bine zis a o naște pe aceasta. Căci dacă: „Fiul nu face de la Sine nimic, ci precum l-a învățat pe El Tatăl, așa face”⁵, iar „Duhul nu va grăi de la Sine”⁶, cine a ajuns la o așa de mare înălțime a virtuții, ca să nu mai aibă trebuință de altcineva să-l învețe? Nu se amăgește, socotind că are virtute, dar fiind mai degrabă lipsit de minte? .. (Fil. 7. - Sfântul Grigorie Sinaitul – 15.)

9) Căci, îndată ce ne-am abătut de la calea cea dreaptă, ne-am făcut netrebnci⁷ și, de aceea, în întregime trupuri*. Iar lipsindu-ne de harul luminării și dumnezeiesc, avem nevoie să ne îndemnăm și să ne ajutăm unii pe alții spre cele bune. (Fil. 8. – Cele 100 de capete ale lui Calist și Ignatie Xanthopol – 2.)

10) Un oarecare dintre înțelepți a spus că leacurile celor contrare sânt cele contrare. Fiindcă, deci, pricina tuturor lucrurilor întristătoare este neascultarea și mândria, iar a celor de bucurie este ascultarea și zdrobirea inimii, cel ce dorește să viețuiască fără greșală trebuie să petreacă în supunerea față de un părinte încercat și nesupus înșelării – care-și are puterea într-o îndelungată deprindere și în cunoașterea celor dumnezeiești și în viața împodobită cu cununa virtuților – și să socotească porunca și sfatul lui ca pe cuvântul și sfatul lui Dumnezeu. Căci mântuirea, zice, este în sfătuire multă⁸; și, „Bărbatul nesfătuit este dușmanul său”. Iar dacă sa întâmplat unora dintre Părinții cei vestiți să dobândească liniștea îndumnezeitoare și desăvârșirea cea după Dumnezeu, chiar și fără deprinderea în ascultare, aceasta s-a întâmplat prin descoperire dumnezeiască și foarte rar, dar s-a scris că ceea ce se întâmplă rar nu e lege a Bisericii, precum cu o singură rândunică nu se face primăvara. Pentru aceea, tu încrede-te în supunerea adevărată, ca într-o știință care te călăuzește la liniștea preafrumoasă și lasă cele ce s-au întâmplat, prin înțelegere, o singură dată, și ține seama de cele rânduite îndeobște de cuviosii Părinți. În felul acesta te vei învrednici și de cununa celor ce viețuiesc după lege.

Pentru că, ce? Se va hotărî cineva să pornească pe drumul ce i se deschide în față, dacă nu l-a cunoscut din cercare, fără un povățuitor neînșelător? Nu va porni cineva pe talazurile mării, lipsit de un cârmaci priceput. Pentru că nu se va apuca cineva de vreun meșteșug oarecare și de vre-o știință fără un învățător nesupus rătăcirii. Se va apuca atunci oare, de meșteșugul meșteșugurilor și de știința științelor și va porni pe calea ce duce la Dumnezeu și pe marea nesfârșită, sau va îndrăzni să înceapă viețuirea monahală, care s-a asemănat cu viețuirea îngerească, adică nevointă cu ea, și va crede sieși că va ajunge la capătul din urmă al ei, fără un povățuitor și cârmaci și învățător încercat și adevărat? Cu adevărat, unul ca acesta, oricine ar fi el, se amăgește pe sine în chip nebunesc și a rătăcit înainte de a pune un început, ca unul ce nu se nevoiește după lege. Dimpotrivă,

⁵ Ioan 14, 30.

⁶ Ioan 16, 30.

⁷ Psalm 13, 3.

⁸ Facerea 6, 3.

⁹ Prov. 11, 14.

cel ce ascultă de rânduielele Părinților, a ajuns la țintă înainte de a porni pe cale. Căci de unde putem ști din altă parte, dacă luptăm după cuviință împotriva trupului, și dacă ne înarmăm împotriva patimilor și a demonilor? Pentru că, precum s-a spus, patimile stau lângă virtuți și locuiesc ușă lângă ușă. Sau, cum vom putea să stăpânim simțurile trupului și să armonizăm puterile sufletului ca pe niște coarde ale unei chitare? Mai bine zis, cum vom putea deosebi glasurile, descoperirile, mângâierile și vederile (contemplațiile) dumnezeiești? Sau viclesugurile, amăgirile și nălucirile drăcești? Și, ca să spunem pe scurt, cum ne vom învrednici să ajungem la unirea cu Dumnezeu, la lucrările îndumnezeitoare și la taine, fără învățătura unui învățător adevărat și luminat? Cu adevărat nu se poate, nu se poate! Căci îl vedem și pe vasul cel ales, pe Preafericitul Pavel, învățătorul celor negraite, gură a lui Hristos, lumină a lumii, soare deobște, învățătorul lumii creștine, vestind și tâlcuind împreună cu Apostolii Evanghelia. Iar pricina e, precum spune, „ca nu cumva să alerg, sau să fi alergat în deșert”¹⁰. Ba mai mult, vedem însăși înțelepciunea de sine, pe însuși Domnul nostru Iisus Hristos, spunând despre Sine: M-am coborât din cer, nu ca să fac voia Mea, ci voia Tatălui care M-a trimis pe Mine”. Iar despre Preasfântul și de viață făcătorul Duh spune că „nu va grai de la sine, ci câte va auzi va grai”¹¹.

De dragul rânduielei, care ține la un loc atât cele cerești cât și cele pământești, sântem stăpâniți de frică, de uimire și de spaimă, pentru nimicnicia și trândăvirea noastră și pentru cele alese din prostie, din părerea de sine, spre o viețuire stângace, primejdioasă, după o rânduială proprie în chip nesupuș. Căci, cu adevărat, lupta aceasta e plină de frică și zece de mii sânt tâlharii și nenumărate cursele ispitirilor. Pe lângă acestea, căderile nu se pot număra. De aceea, din cei mulți foarte puțini sânt cei ce se mântuiesc¹². Aceștia însă trebuie să-și facă drumul, precum voiesc. Căci, precum s-a scris, „focul va cerca cum este lucrul fiecăruia”¹³; și: „Tu vei răsplăti fiecăruia după faptele lui”¹⁴. Dar nu pur și simplu după cum voiesc ei, ci după cum trebuie să voiască și să viețuiască. Dăe Domnul înțelegere tuturor¹⁵.

Deci, tu și tot cel ce voiește să viețuiască după Dumnezeu, cunoscând din aceste cuvinte, ca dintr-un ciucure, toată țesătura aurită și duhovnicească a fericitei ascultări, grăbește-te să afli, cum s-a arătat mai înainte, un învățător neînșelător și desăvârșit. Iar semnul celor desăvârșiți este, după purtătorul de Hristos Pavel, hrana tare¹⁶. Aceștia au, prin deprindere, simțurile întărite ca să deosebească binele și răul.

Căutându-l în felul acesta, adică cu osteneală și credință, nu te vei abate de la ținta pusă înainte. Căci, „tot cel ce cere – spune Dumnezeiasca Scriptură – va lua și cel ce caută va afla, și, celui ce bate i se va deschide”¹⁷. Acela îți va descoperi pe rând și după rânduială, toate cele datorate și lui Dumnezeu plăcute și te va călăuzi spre cele iubite de Dumnezeu și încă și mai duhovnicești și nedescoperite celor mulți. (Fil. 8. – Cele 100 de capete ale lui Calist și Ignatie Xanthopol – 15.)

11) Se găsește vreunul care voiește să viețuiască altfel, adică după buna plăcerea și după voia lui și fără povățuitor, și, totuși, socotește că aceasta este o viață îndumnezeită potrivit rațiunii? Nu, nicidecum; căci acela ar umbla prin șanțuri. Pentru că zice Scărarul: „Precum cel ce nu are povățuitor se rătăcește ușor pe drum, așa și cel ce umblă pe o cale singuratecă după voia sa, se pierde ușor, chiar dacă are toată înțelepciunea lumii” (Fil. 8. – Cele 100 de capete ale lui Calist și Ignatie Xanthopol – 14.)

12) E un lucru chinuitor să trăiești fără un „bătrân” [„stareț”]. Sufletul neîncercat și lipsit de experiență nu înțelege voia lui Dumnezeu și îndură multe întristări înainte de a se învăța smerenia... (Sf. Siluan Athonitul – Între iadul..)

¹⁰ Galateni 2, 2.

¹¹ Ioan 16, 13.

¹² Luca 13, 23./Biblia 1914: Luca 13, 24.

¹³ 1 Corinteni 3, 13.

¹⁴ Psalm 61, 11.

¹⁵ 2 Timotei 2, 7.

¹⁶ Evrei 5, 14.

¹⁷ Matei 7, 8.

13) "În Sfântul Munte vedem monahi care fac bine și monahi care nu fac bine... Viața monahală nu înseamnă să plecăm din lume și să venim în Sfântul Munte și să devenim monahi. Asta o facem ușor. Dar ceea ce are o importanță deosebită este să găsim un stareț care să ne învețe cum să dobândim Harul lui Dumnezeu. Cum se poate găsi, cum se sapă, cum se descoperă Mărgăritarul cel de mult preț..."

Să găsim un stareț care să ne povățuiască. Un stareț care să ne învețe ce e viața călugărească. De aceea vedem că cel care se abate de la calea cea dreaptă o pățește rău pentru că nu a găsit stareț. Iar când el va deveni stareț, ce va încredința ucenicului său? Ceea ce are el..."

De aici reiese faptul că sporirea duhovnicească a monahului, dar și a fiecărui creștin, constă în a avea în povățuitor duhovnicesc experimentat. (**Starețul meu Iosif Isihastul** – Editura *Evanghelistos* – 2010 pagina 32)

14) "Sfinții Părinți ne învață să petrecem în cea mai înaltă virtute, și anume Ascultarea, făcându-ne astfel următori ai lui Iisus. Acesta este scopul lor. Sau vor mai degrabă ca prin ea să ne curățească de diferitele patimi ale cugetării semețe și ale încrederii de sine ce izvorăsc din voința proprie, ca să primim Harul dumnezeiesc. Iar atunci când ne părăsește Harul, ca să ne facă încercați, Starețul, ca un alt har, ne sprijină și ne povățuiește prin sfaturile izvorâte din faptuire, prin care și el a trecut, și îți încălzește râvna, până când și tu, cu ajutorul Harului și cu rugăciunile Starețului, te vei slobozi de lupte și te va cuprinde iarăși Harul, iar dulcele Iisus îți va încredința cu desăvârșire visteriile Sale.

Așadar, în afară de acesta, nu există vreun alt scop pentru ca omul să se supună într-o ascultare. Dar astăzi fiecare crede că primește ucenic fie ca să-l învețe rucodelie și să scoată bani, fie ca să sape via, fie ca să devină comerciant, fie ca să-i mostenească casa sau chilia sau magazinul sau orice altceva, fie ca să-i slujească. (**Starețul meu Iosif Isihastul** – Editura *Evanghelistos* – 2010 pag.

15) Cei ce au ieșit din Egipt au avut ca povățuitor pe Moise, iar cei ce au fugit din Sodoma, un înger. Și cei dintâi se aseamănă celor tămăduiți de patimile sufletești prin îngrijirea doftorilor. Aceștia sunt cei ce au ieșit din Egipt. Cei de al doilea doresc să se dezbrace de necurăția nenorocitului de trup. De aceea au nevoie de un înger, sau, ca să zic așa, de cineva deopotrivă cu îngerul, care să-i curețe. Căci, pentru curățirea trupului de răni, avem nevoie de un foarte iscusit doftor. (**Filocalia 9** Cuvântul 1 *Despre lepădarea de viața deșartă și despre retragere*, 14)

16) Influența binefăcătoare a stărețismului au cunoscut-o mulți dintre cei însetați după fericirea veșnică. Pentru o suire izbutită pe scara desăvârșirii duhovnicești, n-a fost și nu este un mijloc mai bun decât educația stărețească. (**Viața Sfântului Nicon ultimul Stareț de la Optina** – Editura *Predania* - pg. 56)

17) Concluzia la care am ajuns după atâția ani și după atâta nevoință este să găsească cineva un povățuitor duhovnicesc, să facă puțină osteneală trupească, precum căratul celor necesare, și să țină o rânduială aspră în privința rugăciunii și a înfrânării". (**Starețul meu Iosif Isihastul** – Editura *Evanghelistos* – pag. 385)

18) „Fiilor, ca să vină cineva din lume, să poarte rasă, să ia schima și să devină monah, este ușor. Dar aceasta nu este adevărata viață călugărească. Monah este acela care vine din lume și caută povățuitor neînșelat. Făcând ascultare, îi rămâne credincios până la moarte și trăiește Rugăciunea minții. Dacă nu se curăță de patimi și nu dobândește lucrarea neîncetată a Rugăciunii minții, unul ca acesta nu poate fi numit monah. Dacă nu învață să se roage neîncetat sau într-o măsură mai mică, nu putem spune că acesta este adevărat monah. A devenit monah doar pe dinafară, nu însă și pe dinăuntru.

Omul este îndoit în fire, având trup și suflet. Se înveșmântează pe dinafară și pe dinăuntru, se dezgolește și pe dinafară și pe dinăuntru. Se hrănește cu hrană trupească, dar și duhovnicească. Dacă înlăuntru său omul nu se schimbă, atunci orice schimbare la exterior nu înseamnă nimic. „Curățește întâi partea cea dinăuntru a paharului și a blidului, ca să fie și cea dinăfară curată”¹⁸, spune

¹⁸ Matei 23, 26.

cuvântul evanghelic. Spală paharul sufletului pe dinlăuntru și atunci va fi curat și cel dinafară. Adică spală lăuntrul tău, pune-ți în rânduială gândurile tale, curățește-te de patimi, pocăiește-te și smereste-te și atunci vei vedea că toate faptele tale vor fi curate”. (**Starețul meu Iosif Isihastul** – Editura *Evanghelistos* – pag. 274)

19) Căci trebuie să treacă o vreme, până ce dobândim iscusința duhovnicească de a respinge, de a birui însușirea cea rea, care din copilărie s-a înrădăcinat în noi și se arată foarte des. Avem trebuință de oameni iscușiți, care au trecut ei înșiși prin aceste trepte de curățire, ca să ne lămurească cum și în ce fel să biruim, cum să redobândim și să păstrăm pacea lăuntrică. (**Pace și bucurie ÎN DUHUL SFÂNT** - **Starețul Tadei** de la Mănăstirea Vitovnița – Editura *Predania* 2010)

20) Pentru că acum prin lepădarea lucrurilor celor pământești te-ai cinstit pe sineți înaintea lui Hristos, ci să te faci întru multă purtare de grijă și întru iconomie ca să afli bărbat povățuitor nerătăcit viețuirii tale, bine știind a povățui pe cei ce merg către Dumnezeu, plin fiind de fapte bune, din lucrurile sale mărturie având a dragostei celei către Dumnezeu, cunoștință având a dumnezeieștilor Scripturi; fără de răspândiri, neiubitor de argint, fără de avere, liniștit, iubitor de Dumnezeu, iubitor de săraci, nemânios, nepomenitor de rău, mult folositor către cei ce se apropie de dânsul, nemărit în deșert, nemândru, nemomitor, nerăsturnat, nimic mai înainte cinstind decât pe Dumnezeu. Și dacă vei afla pe unul ca acesta, să te dai pe sineți lui, pe toată voia ta scuiându-l și afară aruncându-l, ca să te afli ca un vas curat, pe bunătățile cele puse întru tine păzindu-le spre a ta laudă și slavă. Iar dacă vei lăsa ceva întru sineți din patimile cele ce au fost mai înainte întru tine, apoi ai prefăcut întru acreală pe bunătățile cele puse întru tine (și) afară te vei lepăda ca oarecare din vasele cele necinstite. Aceasta a doua luptă este asupra împotriva luptătorului mântuirii noastre. **Pentru că ale Dascălilor celor buni, bune sunt învățăturile: Cu adevărat oareunde și a ale celor răi rele sunt.** Căci când nu va putea potrivnicul nostru cel viclean să ne plece pe noi să petrecem întru tulburare și întru pierzarea lumii, se sârguiește să ne plece ca să nu ne dăm pe înșine vieții celei cu amănuntul, sau bărbatului care pe toate păcatele noastre de față înainte le aduce și la îndreaptă, ci oarecărui din cei biruiți de slava cea deșartă, și care pe ale sale patimi și le alcătuieste cu pricina pogorării către cei ce împreună viețuiesc, ca întru acest chip nearătat iarăși înmiiț pătimiși făcându-ne pe noi, sub ale sale legături ale păcatului să ne așeză pe noi. Iar dacă te vei da pe sineți mult îmbunătățitului bărbat, vei fi moștenitor bunătăților celor dintru dânsul, și prea fericit înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Iar dacă pentru cruțarea trupului tău vei căuta învățator împreună pogorător către patimile cele dintru tine, mai vârtos a zice împreună căzător cu tine, în deșert ai luat nevoița lepădării de lume, vieții cele pătimășe pe sineți dându-te, primind povățuitor orb, și spre groapă povățuindu-te (de el) Matei 15, 14. „Căci orb pe orb de ar povățui, amândoi vor cădea în groapă”. Că destul este ucenicului a se face ca dascălul său: Al lui Dumnezeu este glasul și nu va greși. Cu lege de nevoitor ți se cuvine ție să viețuiești: Iar de nu, nu te vei încununa, precum au zis Apostolul: „Și de pătimește cineva, nu se încununează, dacă nu va pătimi după lege”. 2Timotei 2,5. Deci dacă vei afla cu darul lui Dumnezeu (pentru că negreșit căutând vei afla) învățator de bune lucruri, păzește întru sineți ca să nu faci nimic afară de voia lui. Că tot lucrul care fără de dânsul se face, furțisag oarecare și furare de cele sfinte este, care ducă spre moarte iar nu spre folos, măcar de sar și părea ție că este bun: Că dacă este bun, apoi pentru ce pe taină, și nu la arătare se face? Întreabă pe gânditorul care prin cele dea dreapta meștesugeste ca să te faci tu tâlhar căci ca și cum prin cele bune neascultări, îți gătește ție prin faptele cele dea stânga. (**Cartea Ascultării**, Sfântul Paisie de la Neamț, Cap. 1.)

21) De aici reiese faptul că sporirea duhovnicească a monahului, dar și a fiecărui creștin, constă în a avea un povățuitor duhovnicesc experimentat. (**Starețul meu Iosif Isihastul** – Editura *Evanghelistos* – 2010 pagina 32)

22) Frate, roagă-te stăruitor lui Dumnezeu ca să-ți arate omul care poate să te învețe, și să te povățuiască bine și pe care, dacă îl vei afla, ești dator să-l ascuți ca

pe Însuși Dumnezeu, împlinind cele spuse de el fără îndoială, chiar dacă după părerea ta s-ar părea potrivnice și vătămătoare. (Din învățăturile Sfântului Simeon Noul Teolog, ed. 2003 Cuv. XX, pg. 203)

BB Cum trebuie căutat

1) Frate, roagă-te stăruitor lui Dumnezeu ca să-ți arate omul care poate să te învețe, și să te povățuiască bine și pe care, dacă îl vei afla, ești dator să-l ascuți ca pe Însuși Dumnezeu, împlinind cele spuse de el fără îndoială, chiar dacă după părerea ta s-ar părea potrivnice și vătămătoare. (Din învățăturile Sfântului Simeon Noul Teolog, ed. 2003 Cuv. XX, pg. 203)

2) Inșă vezi, fratele meu, ca nu cumva fără de sfătuire să te ei după cei răi, că acum sunt rari cei ce știu bine să păstorească și să vindece suflete cuvântătoare. Pentru că post și priveghere și chip de evlavie poate mulți au fățarnicit sau chiar le-au câștigat cu fapta și au deprins multe pe de roșt și mulți pot cu lesnire a învăța prin cuvânt, dar a tăia și a dezrădăcina patimile prin plâns și a câștiga cu statornicie faptele cele bune și cuprinzătoare foarte puțini sunt în stare. Iar faptele bune cuprinzătoare sunt: smerenia – surpătorea patimilor și pricinuitoarea nepătimirii celei cerești și îngerești, care niciodată nu încetează, nici nu cade, ci totdeauna se adăogă la cele dinainte, adăugând dar lângă dar, dragoste lângă dragoste. Din aceasta vine dreapta socoteală, și deslășirea cea desăvârșită, care povățuiește bine pe cei ce-i urmează ei și trece fără poticnire marea cea gândită. Pe care mă rog lui Dumnezeu să ți-o dăruiască și ție, pentru ca acum să deslășești cele ale tale după plăcerea lui Dumnezeu încât astfel să lucrezi și să te sârguiești ca să afli pe Hristos, Care să-ți ajute și în veacul de acum iar în cel viitor să te învrednicească cu îndestulare de strălucirea Lui; și să nu urmezi lupului ca unui păstor, nici să nu intri în turmă vrăjmașă, nici să te afli singur deosebit, ca să nu fii prins de fiară, adică de lupul cel stricător de suflete; nici să nu mori bolind de boală peste boală, sau căzând să câștigi vaiul. Iar cel ce se dăruiește pe sine dascălului celui bun nu se va îngriji de nici una din acestea. Ci trăind fără de grijă se va mântui întru Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia fie slava. Amin. (ibidem pag. 208. Sf. Simeon Noul Teolog)

3) Înainte de toate, alege-ți, după lepădarea deplină, potrivit cuvântului sfânt, ascultarea neprefăcută și desăvârșită; adică caută, cu toată silința, să afli un povățuitor și un dascăl neamăgitor. Să fie neamăgitor prin mărturia ce o are pentru cele ce le spune, în Sfintele Scripturi și să arate că e purtător de Duh, prin viețuirea care consună cu cuvintele. Să fie înalt la înțelegere, smerit la cugetare, și blând în toate purtările. Să spună cuvintele predației dumnezeiești, ca un învățător asemenea lui Hristos. Iar aflându-l pe acesta și lipindu-te cu toată ființa de el, ca un fiu iubitor de părintele adevărat, rămâi întreg în atârnare de poruncile lui, socotindu-l ca pe Hristos însuși, ca unul ce privești la Acela și nu la om, alungând departe de tine toată necredința și toată îndoiala ca și toată părerea de sine și plăcerea voinței tale. Și mergi pe urmele dascălului, cu simplitate și fără ispitire, făcându-ți conștiința că o oglindă care arată în sine cu limpezime deplină pe povățuitorul, prin ascultarea desăvârșită și fără alegere a lui. Iar dacă, vreodată, diavolul, dușmanul celor bune, îți seamănă în cuget ceva potrivit, sari ca din desfrânare și ca din foc la tine însuși și stai împotriva înșelătorului care te ispitește, cu înțelepciune, spunând: nu povățuitorul povățuiește pe povățuitor, ci povățuitorul pe povățuit; nu eu am să scot la iveală greșala povățuitorului, ci el are să facă aceasta cu greșala mea; nu eu sunt judecătorul lui, ci el este judecătorul meu, potrivit Scărarului; și cele asemenea. (Filocalia 8 pg. 32-33 ed. 1979)

4) Înduplecă pe Dumnezeu cu rugăciuni și cu lacrimi ca să-ți trimită un povățuitor nepătimaș și sfânt. Dar cercetează și tu dumnezeieștile Scripturi, și mai ales scrierile cu învățături despre lucrare ale sfinților părinți; ca punându-le alături de cele învățate și făcute de învățătorul și înainte-stătătorul tău să le poți vedea și înțelege pe acestea ca într-o oglindă, și pe cele ce conglăsuiesc cu Scripturile să le ei în inimă și să le stăpânești cu cugetarea, iar pe cele mincinoase

și străine să le dai deoparte și să le lepezi, ca să nu rătăcești. Căci să știi că în zilele acestea mulți s-au făcut dascăli mincinoși și înșelători. Tot cel ce nu vede, dar se încumetă să călăuzească pe alții, e un înșelător și duce pe cei ce-l urmează în prăpastia pierzaniei, după cuvântul Domnului: „Orb de va călăuzi pe orb, amândoi vor cădea în groapă”¹⁹ (Fil. 6, pag. 28-29. ediția 2005)

5) Noi soră, când am venit în Sfântul Munte nu ne-am închis într-o casă, așa cum obișnuiesc mulți să facă. Ci am căutat, am strigat, am plâns. Nu am lăsat munte sau peșteră neumblată cutând îndrumător nerătăcit, ca să ascultăm cuvintele vieții, nu cuvinte zadarnice, neroditoare. Nu am lăsat nici un părinte eremit de care să nu luăm fie și un pic de folos. „De la acești sfinți am luat rânduială și tipic cum să pășesc în viață. Aceștia m-au îndrumat. Nu spun nimic de la mine” (Gheron Iosif – **Mărturii din viața monahală 1**)

6) Toate peșterile Sf. Munte m-au avut oaspete, pas cu pas am căutat totul. Precum cerbul care caută un firisor de apă, pentru a-și potoli setea, așa căutam să găsesc un duhovnic care să mă învețe vederea și lucrarea cea dumnezeiască. După doi ani de căutări obositoare și după ce am vărsat o colimvitră de lacrimi, am hotărât să rămân cu alt frate, la un bătrânel simplu, bun, fără de răutate. Părintele mi-a dat binecuvântarea să mă lupt cât mă țin puterile și să mă spovedesc la orice duhovnic în preajmă cărui să simt bine. Am făcut ascultare desăvârșită (ibidem)

7) De voiești să te lepezi de toate și să te deprinzi cu viețuirea evanghelică, să nu te dai în seama unui învățător neîncercat sau pățimaș, ca nu cumva în loc de petrecerea evanghelică, să o înveți pe cea drăcească. Fiindcă învățăturile bune sunt de la învățătorii buni; iar cele rele, de la cei răi. Căci, desigur, din semințele rele, ies roade rele. (Fil. 6. – Sf. Simeon Noul Teolog cele 255 de căpete – 48)

CC Care sunt semnele după Sfinții Părinți ale adevăratului povățuitor

1) Păstor este, în înțeles adevărat, cel ce poate căuta și îndrepta prin nerăutate, prin sânguința și rugăciunea sa, oile cele pierdute. (Sf. Ioan Scărarul. **Filocalia 9**. Cuvânt către păstor Cap. 1 2.)

2) Cârmași este cel ce a luat tărie înțeleghătoare de la Dumnezeu și din ostenele sale, ca să poată scoate corabia nu numai din valuri, ci și din adâncul însuși al mării. (ibidem 3.)

3) Doftor este cel ce are sufletul și trupul nebolnave, neavând nevoie de nici o doftorie pentru ele. (ibidem 4.)

4) Învățător cu adevărat este cel ce s-a făcut carte înțeleghătoare a cunoștinței prin degetul lui Dumnezeu, sau prin lucrarea luminării de la El și nu mai are nevoie de celelalte cărți. Nu se cuvine povățuitorului să povățuiască după cărți și pictorilor să picteze după tablouri mai vechi. (Sf. Ioan Scărarul – Cuvânt către păstor, Cap. 1, 5.)

5) Fericită este la doftori neîngrețoșarea și la întâistătători nepătımirea. (ibidem Cap 11, 13.)

6) Bine este a-ți face prieteni pe prietenii netrupești (ibidem III, 13.)

7) Doftorul este dator să se dezbrace cu desăvârșire de patimi, ca să se poată preface, la vremea potrivită, că le are pe unele și mai ales mânia. Căci de nu le-a lepădat cu totul, nu le va putea îmbrăca iarăși în chip nepătımitor. (Sf. Ioan Scărarul – Cuvânt către păstor, Cap. IV, 18.)

8) Pe păstorul adevărat îl dovedește iubirea. (ibidem V, 24.)

9) E rușine păstorului să se teamă de moarte. Când o cere ascultarea, nu trebuie să existe frica de moarte. (ibidem XIII, 66.)

10) Starețul tău să fie om duhovnicesc, cu virtute, mai mult lucrător decât numai dascăl. Este bine ca el să fi devenit din marinar căpitan, ca să nu aplice pe spate străin toată călugăria ce a învățat-o cetind. Ci să aibă din fire dragoste mare, cu dreaptă socoteală ca să-l doară de fii săi și să nu-i trimită îndată în rai, în felul

¹⁹ Matei 15, 14.

lui Dioclițian. Starețul trebuie să fie foarte aspru numai cu sine însuși; în timp ce față de alții să aibă dragoste mare (nu falsă), de asemenea și mare discernământ, deoarece când lipsește discernământul va pricinui rele fiilor săi chiar prin dragoste (dragostea de tipul lui Eli), atrăgând urgia lui Dumnezeu și asupra lui, și asupra fiilor lui.

Mult ajută pe ucenic dacă starețul este mai mare cu cel puțin 18-20 de ani decât el deoarece aceasta aduce și un respect firesc ucenicului.

b) Bătrânul să petreacă o viață simplă, fără griji lumești de prisos, și să nu caute deloc interesele sale (să fie eliberat duhovnicește) ci de ale sufletului ucenicului și în genul și interesele Maicii noastre, Biserica. ...

c) Starețul să fie prietenul liniștii și al rugăciunii, în așa măsură ca să te lipească și pe tine de Dumnezeu. (Cuviosul Paisie Aghioritul – Cale către cer, pg. 48-49)

11) Cei ce au mult discernământ au o nobilă dragoste și smerenie și chiar adevărul amar îl îndulcesc prin bunătatea lor, spunându-l cu multă simplitate și folosind astfel mai mult decât prin cuvinte dulci, precum medicamentele amare folosesc mai mult decât siropurile dulci. (ibidem pg. 142)

12) La trei luni după tunderea lui Paisie în mănție, veni la el din Moldovlahia un monah tânăr, anume Visarion. Acesta trecând pe la mulți pustnici din Athos și negăsindu-și printre ei povățuitor și stareț, veni în cele din urmă la Paisie și începu cu lacrimi să-i dea povețe pentru mântuirea sufletului și să-i arate un povățuitor încercat în viața duhovnicească.

Oftând adânc, Paisie începu a plânge și tăcând puțin, rugându-se în gând zise: „Frate, tu mă silești să vorbesc despre niște lucruri triste și-mi pricinuiеști dureri sufletului meu. Și eu, ca și tine, cu mare râvnă mi-am căutat povățuitor și nu am găsit. Din această pricină am încercat și încerc încă o mare durere. Iaca de ce te compățimesc, văzându-te cuprins de o mare întristare și-ți voi spune numai puține lucruri după slaba mea pricepere. Mântuirea sufletului, de care mă întrebi tu, nu poate fi dobândită fără un bun și adevărat povățuitor, care și singur să se silească a trăi după poruncile lui Dumnezeu și potrivit cu cuvântul Domnului care zice: „cel ce va face și va învăța, acela mare se va chema”. Și în adevăr, cum ai putea conduce pe cineva pe calea, pe care tu nu ai umblat? Trebuie ca tu însuși să te lupți până la sânge contra tuturor ispitelor și patimilor sufletești și trupești, să biruiеști cu ajutorul lui Hristos poftele și mânia, să vindeci prin smerenie și rugăciune partea cea cugetătoare a sufletului de nebunie și mândrie, să învingi iubirea de plăceri, iubirea de slavă și iubirea de argint și toate celelalte patimi rele, având în această luptă de povățuitor și călăuză pe Domnul nostru Iisus Hristos, după cum se spune: când a fost scos Iisus în pustie, atunci El prin post, smerenie, sărăcie, priveghere și rugăciune și prin cuvintele Scripturilor Sfinte a învins pe satana și prin aceasta a pus cununa biruinței pe capul firii noastre, învățându-ne și dându-ne putere să biruim pe diavolul. I cel ce în toate acestea va urma cu smerenie și dragoste Domnului său, și va primi de la El slujba de a vindeca și alte suflete și a le povățui la poruncile Domnului, acela odată cu acestea va primi de la Domnul, pentru smerenja sa, și putere să biruiască amintitele patimi. Și când el va atinge aceasta, când după darul lui Hristos va străluci întrânsul asemenea har al Duhului lui Dumnezeu, atunci el va fi în stare să arate și ucenicului său cu fapta fără amăgire toate poruncile lui Hristos și toate virtuțile, și mai cu seamă cele mai însemnate dintrânsele: smerenja, blândetea, sărăcia pentru Hristos, îndelunga răbdare, în toate milostenie după putere, dragoste fierbințe către Dumnezeu și iubire nefățarnică către aproapele, din care se naște adevărata chibzuință duhovnicească.

Un astfel de povățuitor adevărat va învăța și pe ucenicul său să-și pună sufletul pentru toate poruncile lui Hristos. Și ucenicul văzând și auzind de la povățuitorul său toate cele arătate mai sus și urmându-i cu credință și cu dragoste, poate cu ajutorul lui Dumnezeu să împlinească sfaturile povățuitorului, să propășească în poruncile lui Hristos și să dobândească mântuirea.

Iată fratele meu, cel fel de povățuitor trebuie să ne găsim noi. Dar vai, dar noi trăim în vremuri nenorocite și această sărăcie duhovnicească au prevăzut-o cu

duhul sfinții și purtătorii de Dumnezeu părinții noștri și din milă către noi și pentru întărirea noastră ne-au prevenit despre ea în scrierile lor. Astfel dumnezeiescul Simeon, Noul Teolog, zice: „Mai ales în vremea noastră sunt puțini de aceia, care ar putea să postească bine și mai ales să vindece suflete cugetătoare. A păzi postul și privegherea, a păstra chipul de dinafară al evlaviei, unii tot mai pot, ba mulți și cu cuvântul a povățui, dar a atinge aceea, ca prin smerenie și plâns neconștient să-și taie patimile lor, și a dobândi virtuțile, de aceștia sunt puțini. Afară de aceasta cuviosul Simeon recurge și el la Sfinții Părinți care zic: Cel ce voiește să taie patimile sale, acela cu plângere le taie, și cine vrea să dobândească virtuțile prin plâns, le dobândește.

De aici e limpede, că acel monah, care nu plânge toată ziua, nu taie nici patimile sale, nici virtuțile nu le dobândește și nu poate fi partaș nici unor daruri. Căci una este virtutea și alta darurile. Același lucru îl spune și părintele cel mai apropiat de noi, luceafărul Rusiei, Prea Cuviosul Nil Sorschi, care studiind cu luare aminte dumnezeieștile Scripturi și observând nenorocita stare de lucruri din vremea sa și nepurtarea de grijă a oamenilor dă în precuvântarea cărții sale astfel de răspuns celor dornici de mântuire: „Se cuvine numaidecât să căutăm cu cea mai mare osteneală un povățuitor cunoscător; dacă un asemenea povățuitor nu se găsește, atunci Sfinții Părinți ne poruncesc să luăm învățătură din dumnezeiasca Scriptură și din învățăturile purtătorilor de Dumnezeu părinți, după însuși cuvântul Mântuitorului, care a zis: cercetați Scripturile și veți afla în ele viața veșnică. Și deși Prea Cuviosul Nil zice: aceasta numai în ce privește rugăciunea minții, dar nevoia de a avea un povățuitor ișcusit se simte nu mai puțin și în lupta cu patimile rele și la împlinirea poruncilor dumnezeiești.

Așa dară fratele meu, din toate cele expuse mai sus se vede, că noi avem cea mai mare nevoie să învățăm cu smerenie și cu lacrimi ziua și noaptea din scripturile dumnezeiești și din cele ale părinților și sfătuindu-ne cu râvnitorii cei de un gând cu noi și cu părinții cei mai bătrâni, să ne deprindem a împlini poruncile lui Dumnezeu și a urma pildele Sfinților Părinților noștri, și numai așa, vom putea atinge mântuirea.

Ascultând cuvântarea lui Paisie, Visarion căzu la picioarele lui și începu să-l roage cu lacrimi să-l primească la el ca ucenic. Paisie fu adânc tulburat de această rugăciune. El ar fi dorit și însuși a se face ucenic dacă ar fi putut să-și găsească un povățuitor încercat. De aceea el refuză hotărâtor de a primi pe Visarion. Visarion rugă necurmat trei zile pe Paisie să-i îngăduie a trăi cu dânsul. Mișcat în fine de lacrimile și smerenia lui Visarion, Paisie cedă și se învoi să-l primească la dânsul, dar nu ca ucenic ci ca prieten ca să meargă împreună pe calea de mijloc, descoperind unul altuia voia lui Dumnezeu, după priceperea în ale Scripturii ce le-o va da Dumnezeu fiecăruia, îndemnându-se unul pe altul la împlinirea poruncilor dumnezeiești și la tot binele, tăindu-și voia unul față de altul, supunându-se unul altuia în toate cele folositoare pentru suflet, având un suflet și toate cele de trebuință obștești.

...Iar de povățuitor și călăuză a lor ei aveau Sfânta Scriptură și învățătura Sfinților Părinți. (Din „**Viata Sfântului Paisie de la Neamț**” scrisă de Protoiereul Serghie Cetțericov – ediția II 1940 – Sfânta Mănăstire Neamț)

13) Și iarăși zice: „Nu se cade omul să se lase răpit, așa simplu și cum s-ar întâmpla de cei ce fățarnicesc adevărul, fără să cerceteze; ci să cunoască pe fiecare după felul învățăturii și după oglinda dumnezeieștilor Scripturi.”

Și iarăși: „se cuvine ca tot cuvântul și tot lucrul să fie încredințat și adevărit cu mărturia de Dumnezeu insuflatelor Scripturi, ca să le cunoască cei buni și să se rușineze cei răi”.

La a treia parte a împotrivirii răspunde dumnezeiescul Gură de Aur zicând:

Rău lucru este pretutindeni a nu avea cineva stăpân și cap, ci pricină a multor nenorociri și început a toată neorânduiala și tulburarea; totuși nu-i mai mic răul ca cei supuși să nu se supună stăpânitorului. Dar ar putea spune cineva că se află și un al treilea rău, când întâi-stătătorul și conducătorul s-ar întâmpla să fie rău. Ci eu știu că acesta nu este un mic rău, ci mult mai rău decât a nu avea cineva deloc stăpân. **Că e mai bine să nu fi condus de cineva decât să fi condus de un**

stăpân rău. Fiindcă cine nu are conducător peste el de multe ori se izbăvește și de multe ori se primejduiește; dar cine are întâi-stătător rău, totdeauna se va primejdui, căzând în gropi și în prăpastie. Cum dar zice: Ascultați de mai marii voștri și vă supuneți lor?

Pricina pentru care Pavel a zis este următoarea. Pentru că mai înainte a zis despre conducători, aceste laude: „văzând bunele roade ale vieții lor virtuozitate și împreună petrecerea lor urmați-le credința”; apoi după ce i-a arătat că sunt drepti întru toate, a zis: „ascultați pe mai marii și întâi-stătătorii voștri și vă supuneți lor” [(pag. 104-105) din cartea „**Despre Dumnezeuiasca împărtașanie cu Preacuratele lui Hristos Taine**” scrisă de Sf. Nicodim Aghioritul – tradusă de P. Petroniu Tănase]

14) Plânsul pentru păcate este al doilea caracter pe care trebuie să-l aibă adevăratul povățuitor: (purtătorul de har al dragostei)

-Inșă a păzi acest har, a rămâne credincios în toate cele ce ne-a învățat, nu este cu putință fără un adânc plâns de ani de zile. Cine gândește altfel, pe acela Părinții noștri nu l-ar încuviința. Iar noi ne străduim să rămânem în predania sfintei vieți moștenite de la ei. **(Nom vedea pe Dumnezeu așa cum este - Arhimandrit Sofronie - pag 69-70)**

15)...pentru că acum, prin lepădarea lucrurilor celor pământești, te-ai arătat cinstit înaintea lui Hristos – ci să fii cu multă purtare de grijă și iconomie, ca să afli viețuirii tale drept povățuitor un bărbat nerătăcit, care știe să călăuzească bine pe cei ce merg către Dumnezeu, plin de fapte bune, având ca mărturie a dragostei pentru Dumnezeu chiar faptele sale și cunoștința dumnezeieștilor Scripturi. Să fie sânguincios, neiuibitor de argint, iubitor de Dumnezeu, iubitor de săraci, nemânios, nepomenitor de rău, râvnitor spre zidirea celor ce se apropie către el, nemăritor în desert, nemândru, neplecat spre lingusire, de neclintit, neceinstind nimic mai mult decât pe Dumnezeu. (din **Cartea Ascultării** – Sf. Paisie Velicicovschi pg. 11. ed. 97)

16)...Rușineze-i pe aceștia și loy, fie ca să aibă aceeași grijă de cei supuși ca și acela, fie ca să renunțe la o astfel de supraveghere, deoarece nu știu să facă aceleași lucruri ca și acela și nu voiesc să depună aceeași străduință pentru cei de sub grija lor. Căci dacă acela, voind ca fiii săi să fie curați și de întinăciunile din cuget, aducea în fiecare zi jertfe pentru ei, zicând: „Se poate ca fiii mei să fi cugetat în inima lor împotriva pentru Dumnezeu”,²⁰ cum îndrăznesc aceștia, care nu pot deosebi nici măcar păcatele văzute, pentru că praful din lupta cu patimile întunecă încă judecata lor, să a asupra lor supravegherea altora, și cum primesc să tămăduiască pe alții, până ce nu și-au tămăduit încă patimile lor și încă nu pot, pe temelul biruinței lor, să-i călăuzească pe alții de asemenea la biruință? (Fil 01 Sf. Nil Ascetul cap 23)

17)Căci trebuie mai întâi să se lupte cu patimile și cu multă trezvie să-și întipărească în memorie cele întâmplate în cursul lupte-i, ca apoi, pe baza celor ce li s-au întâmplat lor, să învețe pe alții cele ale luptei și să le facă biruința mai ușoară, zugrăvindu-le de mai înainte cursul și meșteșugul războiului. (Fil.01 Sf. Nil Ascetul – Cap 24)

18)De aceea vasul de spălat din templu îl țin boii, iar sfeșnicul s-a turnat întreg și a fost bătut din ciocan.²¹ Sfeșnicul arată că cel ce vrea să lumineze pe alții, trebuie să fie solid din toate părțile și să nu aibă nimic ușor sau gol; și să fie ciocănite afară toate cele de prisos, cari nu pot folosi ca pildă a unei vieți fără prihană, celor ce ar privi. Iar boii de sub vasul de spălat arată că cel ce ia asupra sa o astfel de lucrare, nu trebuie să lapede nimic din cele ce vin asupra lui, ci să poarte și poverile și întinăciunile celor mai miți, până ce este neprimejdios de a le purta. Căci desigur dacă vrea să facă curate faptele celor ce vin în preajma lui, e de trebuință să primească și el oarecare întinăciune; de vreme ce și vasul de spălat, curățind mâinile celui ce le spală, primește însuși întinăciunea aceluia. Cel ce vorbește despre patimi și-i curăță pe alții de astfel de pete, nu poate trece peste

²⁰ Iov 1, 5.

²¹ Exod 25, 31 urm

ele nemurdărit; căci însăși amintirea obișnuiește să întineze cugetarea celui ce vorbește despre el. Pentru că chiar dacă nu se întipăresc chipurile lucrurilor urâte în semne săpate mai adânc, totuși întinează suprafața minții, tulburându-o prin desfășurările cuvântului ca prin niște culori necurate.

Povătuitorul mai trebuie să aibă și știință, ca să nu-i fie necunoscută niciuna din uneltirile vrăjmașilor și să poată să dea la lumină laturile ascunse ale războiului, celor încredințați lui. În felul acesta, descriindu-le de mai înainte cursele vrăjmașului, le va face biruința neostenicoasă și-i va scoate încununăți din luptă. Dar e rar un povătuitor ca acesta și nu se găsește ușor. (Fil. 01. Sf Nil Ascetul – Cap 28)

19) Cel ce nu a îmbrăcat chipul Domnului nostru Iisus Hristos, al Omului ceresc și Dumnezeu, peste omul rațional și mintal, cu bună simțire și întru cunoștință, e încă numai sânge și carne. El nu poate primi simțirea slavei duhovnicești prin cuvânt (rațiune), precum nici cei orbi din naștere nu pot cunoaște numai prin cuvânt (rațiune) lumina soarelui.

Cel ce aude, vede și simte astfel, cunoaște puterea celor zise, ca unul ce poartă chipul celui ceresc^{*22}, și a urcat la bărbatul desăvârșit, al plinătății lui Hristos^{*23}. Și fiind așa, poate să și călăuzească bine, în calea poruncilor lui Dumnezeu, turma lui Dumnezeu. Dar cel ce nu cunoaște astfel și e altfel, e vădit că nu are nici simțurile sufletului deschise și sănătoase. Acestuia mai bine îi va fi să fie călăuzit decât să călăuzească cu primejdie. (Fil 6. – Sf. Simeon Noul Teolog, cele 225 de capete – 53, și 54.)

20) Altul este cuvântul faptei și altul, cuvântul cel frumos. Și fără cercarea lucrurilor, înțelepciunea nu știe să-și împodobească cuvintele ei și să vorbească adevărul, pentru că nu-l cunoaște pe acesta. **Nici nu poate să descopere cineva virtutea, dacă el însuși nu a făcut niciodată experiența ei.** Cuvântul din faptă este o vistierie a nădejzii, iar înțelepciunea nefăptuitoare este un depozit al rușinii.

Precum un artist zugrăvește apa pe pereți, dar nu-și poate alina setea cu apa aceea, și precum un om vede visuri frumoase, așa face și cuvântul nefăptuitor. Cel ce grăiește din cercarea lucrului său despre virtute, împărtășește din ea și celui ce ascultă, precum împărtășește cineva din banii câștigați de el.

Și cel ce seamănă învățătura, din cele dobândite de el, în urechile celor ce-l ascultă, deschide gura cu îndrăzneală către fii săi duhovnicești, precum bătrânul Iacov a spus lui Iosif: „Iată ți-am dat o parte mai mare decât fraților tăi; e cea pe care am luat-o cu sabia și cu arcu meu de la Amorei^{*24}.” (Fil 10. - Sfântul Isaac Sirul – **Cuvântul 1** - pag. 32. *Ediția Institutului Biblic* 1981)

21) Căci nu e cu putință celor de jos să tămăduiască vreodată pe cei ce zac pe pământ. (Sf. Ioan Scărarul – Cuvânt către păstor Cap 1 ...6.)

22) Fiindcă atunci când socotesc că e ușor să poruncească cu cuvântul, deși sunt grele cele poruncite, dar nu se încumetă să învețe cu fapta, ei fac vădit tuturor scopul lor, că își însușesc adecă această conducere nu străduindu-se ca să folosească celor ce vin la ei, ci ca să-și împlinească propria plăcere. Invețe cei ce vreau, de la Avimelec și Ghedeon, că nu cuvântul, ci fapta duce pe începători la imitare. Cei dintâi, adunând o sarcină de lemne, după ce a purtat-o, a zis: Face-ți și voi în felul în care m-ați văzut pe mine^{*25}. Iar celălalt, învățându-i să facă o treabă ostășească și făcând însuși întâi acest lucru a zis: „Să vă uitați la mine și așa să faceți^{*26}”. De asemenea Apostolul zice: „Trebuințelor mele și ale celor ce sunt cu mine au slujit mâinile acestea.^{*27}” Dar însuși Domnul făcând și apoi învățând, pe cine nu l-î convinge să socotească mai vrednică de crezare învățătura cu fapta, decât pe cea prin cuvinte? Aceia însă închid ochii la aceste pilde și poruncesc cu îngâmfare cele ce sunt de făcut. (Fil. 01 Sf. Nil Ascetul, Cap. 25)

²² 1 Cor. 15, 49.

²³ Efeseni 4, 13.

²⁴ Facerea 48, 22.

²⁵ Judecători 9, 48.

²⁶ Judecători 7, 17.

²⁷ Fapte 20, 34.

23)) Pentru că dorința fiecărui om se arată din faptele lui. (Fil. 10. **Cuvântul XLIV**)

24) Încredințează mai degrabă gândul tău unui om neînvățat, dar care a făcut cercarea lucrurilor, decât unui filosof învățat, care vorbește din citiri, fără cercarea lucrurilor. Dar ce este cercarea (experiența)? Cercarea stă nu în a primi cineva privirea unor lucruri, fără să fi luat cunoștința lor în sine însuși, ci în a simți în chip limpede prin cercare folosul și paguba lor, pentru faptul că a petrecut în ele timp îndelungat. (Fil 10 **Cuvântul XLVI**)

25) Cel ce nu se cârmuiește pe sine, cum poate să cârmuiască pe alții? (Fil. 11 – 63)

26) Fiindcă cuvintele mele sunt neroditoare. Nu au putere, fiindcă nu sunt din fapte împlinite cu sudoare. (ibidem – 64)

27) Tot așa nimeni nu este ales să conducă o obște de monahi, mai înainte ca, cel ce trebuie pus în frunte, să fi învățat el însuși prin supunere toate câte trebuiesc cerute celor în ascultare și mai înainte de a fi dobândit din învățăturile bătrânilor cele ce e dator să încredințeze la rândul lui celor tineri.

Înțeleptul are însușirea și de a conduce bine și de a se supune conducerii, declară ei și afirmă, că acesta este cel mai mare dar și har de la Duhul Sfânt. Căci nimeni nu poate da povețe mântuitoare celor din ascultare, decât numai cel ce și-a însușit mai întâi el însuși toate principiile virtuților, așa cum nimeni nu dă ascultare celui mai bătrân decât numai cel care, umplându-se de frica lui Dumnezeu, s-a desăvârșit în virtutea umilinții. (PSB. Sf. Ioan Casian – pag. 122)

28) De la părintele Arhimandrit Amvrozie am luat aminte cum, de la stăreții săi, a căpătat dreapta înțelegere că Domnul ne cere să ne preschimbăm în dragoste. El însuși era cuprins de o astfel de dragoste! Niciodată el nu i-a făcut vreodată mustrare vreunui monah, nici vreunui frate. Nu a dojenit niciodată pe nimeni, nu a pedepsit niciodată pe nimeni. Și erau probleme firește, ca pretutindeni, în fiecare casă – multe astfel de neplăceri. Dar el niciodată nu a spus: „De ce ai făcut așa și nu altminteri?” Pe toate acestea le încredința Domnului, ca Domnul să le rânduiască. (**Pace și bucurie ÎN DUHUL SFÂNT** – Stărețul Tadei de la Mănăstirea Vitovnița – Editura Predania – 75-76)

29) Zis-a iarăși: a învăța pe aproapele, este al unuia ce este sănătos și nepătimas, fiindcă ce trebuința este zidească cineva casa altuia și să o risipească pe a sa. (Din Pateric – Pentru Avva Pimen)

30) Fă-te către toți ascultător, în tot lucrul bun, numai de cei agonisitori, de cei zgârșiți și de mireni, să nu ascuți, ca nu cumva să faci lucru drăcesc. (Sf. Isaac Sirul Cuvântul VII)

31) Nu te face ucenic al celui ce se laudă pe sine, ca nu cumva, în loc de smerita cugetare, să înveți mândria. (Fil. 01. Sf. Marcu Ascetul – 10)

DD Vătămarea ce o aduce falsul povățuitor

1) Fă-te către toți ascultător, în tot lucrul bun, numai de cei agonisitori, de cei zgârșiți și de mireni, să nu ascuți, ca nu cumva să faci lucru drăcesc. (Sf. Isaac Sirul Cuvântul VII)

2) Și să nu mergi în cărările celor mânioși și arțăgoși, ca nu cumva de mânie să îți se umple inima ta și sufletul să îți stăpânească în tinericul rătăcirii. Să nu locuiești împreună cu cel trufaș, ca să nu fie luată din sufletul tău lucrarea Sfântului Duh și să se sălășluiască în el toată patima cea rea. (Sf. Isaac Sirul. Cuvântul VII)

3) Nu este drept ca lupul să păzească oile și nu e neprimejdios ca cei pătimiși să conducă pe cei pătimiși. (Sf. Isaac Sirul, XI 46.)

4) Neplăcută priveliște este vulpea pentru păsări. Dar nimic nu e mai neplăcut decât un păstor care se înfurie. Cea dintâi turbură păsările; al doilea turbură și pierde sufletele cuvântătoare. (Sf. Isaac Sirul, XI 47.)

5) Cel ce se poartă barbar, chipurile deoarece astfel folosește duhovnicește sufletele, este mai rău decât Dioclitian, pentru că acela a fost idolatru și nu creștin. (Cuviosul Paisie Aghioritul – Cale către cer pg. 141-142)

6) Omul pătimăș când muștră pe cel egoist este ca și cum ar lovi tunul în piatră de amnar și ar scoate foc. Iar dacă cel fără discernământ îl muștră pe cel sensibil mult îl rănește. Aceasta ar fi cum un om sălbatec ar lua o perie de sârmă și ar curăța o mică urdoare de la ochiul unui prunc. (Cuv. Paisie Aghioritul – Cale către Cer pg. 142)

7) Tot astfel cel ce predică în mod egoist și cu tulburare (din patimile sale) cuvântul lui Dumnezeu se aseamănă cu ariciul care duce boabe de struguri în țepii lui ca să-și hrănească puii săi însă, mișcându-se mai nervos, mai mult își rănește puii săi mai ales când sunt sensibili decât îi hrănește. (Cuv. Paisie Aghioritul – Cale către Cer pg. 142)

8) Având de gând să ne plecăm grumazul în Domnul și să credem altuia, în scopul smeritei cugetări sau al mântuirii de la Domnul, înainte de intrare (în stadion), dacă se află în noi vreo neîncredere și vreun gând (de îndoială), să cercetăm pe întâi-stătător și să-l judecăm și, ca să zic așa, să-l cercăm, ca nu cumva încredințându-ne corăbierului ca unui cărmaci și celui pătimăș ca unui fără patimi și mării ca portului, să ne pricinuim un naufragiu sigur. Iar după intrarea în stadionul evlaviei și al supunerii, să nu mai judecăm pe povățuitorul cel bun al luptei noastre în nici o privință, chiar dacă am vedea în el ca într-un om unele ușoare greșeli. Căci de nu judecându-l, la nimic nu ne va folosi supunerea. (Fil. 9. Cuvânt către Păstor – Cap VII Sf. Ioan Scărarul)

9) Ceea ce am spus referitor la pustnicie și la reclusiune, trebuie să spunem și referitor la ascultarea față de un bătrân, așa cum se făcea în monahismul de odinioară: o asemenea ascultare nu este dată și vremii noastre.

-Sfântul Ioan Cașian spune că părinții din Egipt, a căror viață mănăstirească era deosebit de înfloritoare și dădea naștere la roade spirituale uimitoare, „afirmau că este bine să fii direcționat spiritual și dirijat de cei ce sunt cu adevărat înțelepți și ei preaseră că acest lucru este un mare har al Sfântului Duh.

Condiția esențială pentru asemenea supunere este prezența unui dascăl pnevματοfor care este în stare, prin voia Sfântului Duh, să corecteze viața căzută a celui ce este supus întru Domnul și împreună cu această voie căzută, toate patimile. Este evident că și în voința căzută și coruptă a omului o înclinare spre toate patimile. Este evident că voința căzută, care se poate redresa cu succes prin voia Duhului Sfânt, nu poate fi îndreptată de către un dascăl care el însuși este rob patimilor.

„Dacă tu vrei să renunți la lume”, zice Sfântul Simeon Noul Teolog călugărilor din timpul său, „și să înveți a trăi după Evanghelie, nu te da pe mâna unui dascăl fără de experiență sau robit de patimi, ca nu cumva să deprinzi de la el în locul vieții evanghelice o viață drăcească. Căci învățătura dascălilor buni este bună, iar a dascălilor răi este rea. Semintele rele vor produce cu siguranță roade rele. Orice om orb crea vrea să-i călăuzească pe alții este un imposfor și îi aruncă pe cei ce-l urmează în prăpastia pierzării după cuvântul Domnului: „Dacă orb pe orb va călăuzi, amândoi vor cădea în groapă”²⁸

Într-o altă împrejurare, acest mare slujitor al lui Dumnezeu, după ce l-a sfătuit pe un călugăr să trăiască după povețele părintelui său duhovnicesc, adăogă: „desigur, trebuie să procedeze astfel, cel ce știe că părintele său duhovnicesc este în comuniune cu Duhul Sfânt, că nu va spune nimic împotriva voii lui Dumnezeu, ci va propovădui, după darul pe care l-a primit și după puterea de a înțelege a ucenicului său, ceea ce-i place lui Dumnezeu și ceea ce este folositor sufletului; astfel se va afla în penibilă situație a celor ce ascultă de oameni și nu de Dumnezeu.” În acest sens Apostolul poruncește: „Nu vă faceți robi oamenilor”²⁹ Ascultarea îl formează pe cel ascultător după imaginea celui ce-l povățuiește: „Și zămisleau oile cum erau nuiielele și fâtau oile miei peștriți, târcați și negri”³⁰.

²⁸ Matei 15, 14.

²⁹ 1 Corinteni 7, 23.

³⁰ Facere 30, 39.

Bătrânii care-și iau asupra lor sarcina sfinților stareți de odinioară, dar fără a avea darurile lor spirituale, trebuie să înțeleagă că intențiile lor, gândurile lor și concepțiile lor asupra mării lucrări călugărești, ascultarea, sunt false. Se știe clar: felul lor de a gândi, înțelepciunea și știința lor nu sunt decât orbire și nălucire drăcească care nu vor întârzia să producă fructe de aceeași natură în cel pe care-l conduc. Pretenția lor exagerată nu va putea trece nedescoperită decât o oarecare vreme, pentru începătorul neexperimentat ce se află sub povățuirea lor, dacă acesta are puțină inteligență și se ocupă cu lectura cărților sfinte cu dorința sinceră de a se mântui. Mai devreme sau mai târziu, această impostură va fi descoperită cu putere, ducând la o ruptură foarte penibilă și la relații neplăcute între bătrân și ucenic, și le va provoca și unuia și altuia serioase tulburări psihice.

Este teribil să iei asupra ta, din îngâmfare și din proprie inițiativă, obligații pe care nu le poți îndeplini decât cu mandat de la Sfântul Duh și cu ajutorul Său, este teribil să te prezinți ca un purtător de Duh Sfânt până când legăturile cu satan nu sunt încă rupte și până când ești întinat de el. O asemenea comedie și ipocrizie sunt înspăimântătoare. Ele sunt dezastruoase atât pentru tine însuși, cât și pentru semenul tău. Sunt o crimă și o blasfemie față de Dumnezeu.

Este de prisos să cităm exemplul Avvei Zaharia care, fiind supus unui bătrân fără experiență, Carion, tatăl său după trup, a atins perfecțiunea monahală, sau a sfântului Accaciu care și-a câștigat mântuirea pe lângă un bătrân care și-a condus ucenicul fără de vreme în mormânt, bătându-l cu bastonul cu o cruzime inumană. Amândoi erau, cu siguranță, supuși unor bătrâni incompetenți, dar erau conduși de învățăturile Părinților purtători de duh, cât și de exemple deosebit de edificatoare ce le aveau sub ochii lor. Aceste cazuri sunt în afara rândului comun și a regulii generale.

„Felul de a lucra al Providenței, spune Sf. Isaac Sirul, este total diferit de ordinea comună omenească. În ce te privește, ține-te de ordinea comună.”

Poate ni se va răspunde: „credința novicelui poate suplini lipsurile bătrânului”. Acest lucru nu este adevărat. Doar încrederea în adevăr te salvează, alăturarea credinței la minciună și la nălucirile drăcești duce la ruină, după învățătura Apostolului. „N-au primit iubirea adevărului, ca ei să se mântuiască. Și de aceea, Dumnezeu le trimite o lucrare de amăgire, ca ei să creadă minciunii, zice el referitor la cei ce se pierd de bună voie. Ca să fie osândiți toți cei ce n-au crezut adevărul, ci le-a plăcut minciuna”³¹. „După credința voastră fie vouă!”³² le-a spus Domnul, Adevărul întrupat, la doi orbi, iar aceștia s-au vindecat de orbirea lor. Minciuna și ipocrizia n-au dreptul să repete cuvintele Adevărului Întrupat, pentru a-și justifica conduita criminală prin care îl pierd pe aproapele lor.

Sunt cazuri – dar foarte speciale – în care credința, prin purtarea de grijă specială a lui Dumnezeu, a putut lucra prin intermediul păcătoșilor și chiar să ducă la mântuirea lor. (.....) .. dar ne vom înșela amarnic dacă vom lua aceste cazuri drept modele de urmat. Pentru a ne călăuzi Domnul ne-a dat legea lui Dumnezeu, adică Sfânta Scriptură și scrierile Sfinților Părinți. Sfântul Pavel declară categoric: „Fraților, vă poruncim în numele Domnului nostru Iisus Hristos, să vă feriți de orice frate care umblă fără de rânduială și nu după predania pe care ați primit-o de la noi”³³, prin predanie înțelegem tradiția ascetică și morală a Bisericii cuprinsă în Sfânta Scriptură și în scrierile Sfinților Părinți.

Avva Pimen ne cere să ne rupem cu un bătrân, dacă petrecerea cu el se arată vătămătoare de suflet, evident, că bătrânul în cauză încalcă tradiția morală a Bisericii. (.....)

...Nouă ne este imposibil de a o imita în întregime. O putem doar contempla cu venerație și prudență, și să ne-o asumăm în Duh. (...)

Avva Pimen ne cere să ne rupem cu un bătrân, dacă petrecerea cu el se arată vătămătoare de suflet, evident, că bătrânul în cauză încalcă tradiția morală a

³¹ II Tesaloniceni 2, 10-12.

³² Matei 9, 29.

³³ II Tes. 3, 6.

Bisericii. (...)

(Sf. Ignatie Brancianinov *Din: „Firimiturile ospățului”* Cap. XII născut 1807)

10) Zis-a iarăși: primejdios este să învețe cel ce nu a trecut viața cea lucrătoare. Căci precum de va avea cineva o casă putredă, primind străini, îi va vătămă cu căderea casei, așa și aceștia neșidându-se pe sine mai înainte și pe cei ce sau apropiat de dânșii îi vor prăpădi. Fiindcă cu cuvintele i-au chemat spre mântuire, iar cu răutatea năravului au făcut strâmbătate celor ce le-au urmat. (PATERICUL EGIPTEAN – ed. 1990. Pentru Maica Singlitichia)

11)...Iar că e propriu oamenilor ușurătoci, cari n-au de la ei înșiși nici un folos, să ia asupra lor ușor conducerea altora, e vădit și din experiență. Căci nu s-ar îndemna cineva, care a gustat liniștea și a început cât de cât să se ocupe cu contemplația, să-și lege mintea de grijile celor trupești, desfăcându-o de la cunoștință și trăgându-o spre lucrurile pământești, odată ce se află în cele înalte. Lucrul acesta e și mai vădit din acea pildă, așa de vestită, pe care le-a spus-o Iosif Sichemitilor, zicând: „Au plecat odată copacii pădurii să-și unghie peste ei împărat. Și au zis către vița: Vino și împărățește peste noi. Și a zis vița: Lăsa-voiu eu oare rodul meu cel bun, pe care l-a slăvit Dumnezeu și oamenii, ca să merg să stăpânesc peste copaci”? De asemenea n-a primit nici smochinul pentru dulceața lui, nici măslinul pentru uleiul lui. Mărăcinele însă, lemn neroditor și spinos, a primit stăpânirea, o stăpânire care nu avea nici în ea și nu afla nici în copacii supuși, nimic care să o facă plăcută.³⁴ Căci pilda spune nu de copacii Raiului, ci de ai pădurii, că au lipsă de conducere. Astfel precum vița, smochinul și măslinul n-au primit să stăpânească peste copacii pădurii, bucurându-se mai mult de rodul lor decât de cinstea domniei, tot așa cei ce văd în ei vreun rod al virtuții și simt folosul lui, chiar dacă îi vor sili mulți la această domnie, nu primesc, prețuind mai mult folosul lor decât conducerea altora.

Iar blestemul, pe care li l-a vestit în parabolă mărăcinele copacilor, vine și asupra oamenilor cari fac la fel cu aceia. „Căci sau va ieși, zice Scriptura, foc din mărăcine și va mistui copacii pădurii, sau va ieși din copaci și va mistui mărăcinele”. Așa și între oameni odată ce s-au făcut învoieli nefolositoare, neapărat va urma o primejdie, atât pentru cei ce s-au supus unui învățător neîncercat, cât și pentru cei ce au primit stăpânirea în urma neatentei ucenicilor. De fapt neiscurința învățătorului pierde pe învățăcei. Iar negrija învățăceilor aduce primejdie învățătorului, mai ales când la neștiința aceluia de adaogă trândăvia lor. ...

Căci dintre toate lucrurile cel mai ostenitor este să conduci sufletele. Cei ce stăpânesc peste dobitoacele cele necuvântătoare, nu au nici o împotrivire din partea turmelor și de aceea lucrul lor merge de cele mai multe ori bine. Dar celor ce sunt puși peste oameni, felurimea năravurilor și viclenia gândurilor le face foarte grea conducerea, și cei ce o primesc trebuie să se pregătească pentru o luptă foarte oșositoare. (Fil. 01 Sf. Nil Ascetul - Cap 26 și 27)

16) Acestea le spun, nu oprind pe vreunii de-a conduce, nici împiedicându-i de-a călăuzi pe unii dintre tineri la evlavie, ci îndemânându-i ca mai întâi să ia asupra lor deprinderea virtuții, pe măsura mărimii lucrului. Să nu se apuce dintr-odată de acest lucru, gândindu-se la partea lui cea plăcută și la slujirea ce le-o face învățăceii, ca și la faima ce și-o vor agonisi la cei dinafară, fără să se gândească și la primejdia care urmează. Și să nu prefacă, înainte de așezarea păcii, uneltele de război în unelte de plugărie. După ce am supus adică toate patimile și nu ne mai turbură dușmanii din nici o parte și astfel nu mai e trebuință să folosim uneltele în slujbă de apărare, bine este să plugărim pe alții. Dar până ce ne stăpânesc patimile și dăinuiește războiul împotriva cugetului trupesc, nu trebuie să ne luăm mâinile de pe arme, ci neîncetat trebuie să ne ținem mâinile pe ele, ca nu cumva viclenii, folosind odihna noastră ca vreme de navală, să ne robească cu cruzime. ... (Fil. 01 – Sf. Nil Ascetul – Cap. 31)

12) De fapt, cei ce iubesc acest lucru, dorind să apară înconjurați de mulțime și să fie purtați pe mâini și să se înfațișeze cu toată pompa de care sunt înconjurați

³⁴ Judecători 9, 7. urm

învățătorii, îmbrăcați în fățarnicie teatrală, dacă vreau să nu fie părăsiți de cei care fac această slujbă, trebuie să le dăruiască multe pentru împlinirea plăcerilor lor și să fie cu îngăduință față de poftele lor. Ei trebuie să facă asemenea unui vizitiu care dă frâu liber cailor și îi lasă pe drumul voilor lor, din care pricină aceștia îl duc prin gropi și în prăpăstii, poticnindu-se de toate câte le vin în cale, nefiind nimeni care să-i oprească și să-i împiedice din pornirea lor fără rânduială.

Dar să audă unii ca aceștia pe fericitul Iezechiel, care îi plânge pe cei ce procură mijloace pentru plăcerile altora, și se potrivesc voilor fiecăruia, îngrădindu-și lor pe „vai”. Căci zice: „Vai de cele ce cos perinute pentru toate coatele și fac vâluri pentru orice cap de orice vârstă, spre a pierde suflete pentru o mână de orz și pentru o bucată de pâine”³⁵. La fel și aceștia, adunându-și cele de trebuință din danii și îmbrăcându-se în veșminte cusute din stoffe moi, rușinează prin vâlurile lor pe cei ce trebuie să se roage sau să tâlcuiască Scriptura cu capul descoperit, feminizând starea bărbătească și pierzând suflete pe care nu trebuia să le omoare. Ar trebui să asculte aceștia mai ales de Hristos, adevăratul Învățător, respingând cu toată puterea slujba de conducere a altora. Căci zice acela către învățăceii Săi: „Iar voi să nu vă numiți Rabi”³⁶. Dacă lui Petru, lui Ioan și întregii cete a Apostolilor, le-a dat sfatul să stea departe de asemenea vrednicie, cine va fi acela care să se închipuiască pe sine mai presus de ei și să se socotească în stare de o vrednicie de la care au fost opriti aceia? Sau poate, zicându-le să nu se cheme Rabi, nu îi oprește de a fi, ci numai de a se numi? (ibidem Cap 34)

13) În legătură cu aceasta însuși Sfântul Ierarh Ignatie își amintește cât de mult a suferit de pe urma deselor întâlniri cu așa-zii „îndrumători” duhovnicești, bolnavi ei înșiși de orbire și amăgire de sine, și câte zguduiți amare și grele a îndurat din această pricină. (Averchie din Jordansville, Arhiepiscop – **Marea Apostazie**)

14) Nu te face ucenic al celui ce se laudă pe sine, ca nu cumva, în loc de smerita cugetare, să înveți mândria. (Fil. 01. Sf. Marcu Ascetul – 10)

15) Și să nu mergi în cărările celor mândri și artăgoși, ca nu cumva de mândrie să ți se umple inima ta și sufletul să ți-l stăpânească în tinericul rătăcirii. Să nu locuiești împreună cu cel trufaș, ca să nu fie luată din sufletul tău lucrarea Sfântului Duh și să se sălășuiască în el toată patima cea rea. (Sf. Isaac Sirul Cuv. VII)

16) Iar dragostea de cei ușuratici și leneși umple pântecul până la săturare și te face să nu te mai sature de împrăștierea cu alții. (Fil. 10. **Istoria unui bărbat sfânt**)

17) Acela care cedează ucenicului când se împotrivesc unde nu trebuie, îl rătăcește în privința acelui lucru și-l pregătește să nesocotească rânduiala supunerii. (Fil. 01 Marcu Ascetul 182)

18) Dacă părinții cei trupești sunt atât de neputincioși, cu cât mai mult fii lor? Când cresc din tinerețile lor în lume fără de frica lui Dumnezeu și pe urmă vin la viața cea monahicească, și se dau pe sine sub ascultarea vreunui părinte duhovnicesc, și dacă părintele lui este împătimit la cele pământești, și a căzut întru împietrirea deșertăciunii, și s-a rătăcit de viețuirea monahicească, dar fiul său cel duhovnicesc, carele a părăsit lumea și a venit și s-a supus lui, ca să-l povățuiască la calea mântuirii, ce procopseală să facă la cele duhovnicești? Că precum pruncul, din pricina vicleniei născătorilor lui, a greșit legăturile firii, și a deschis ochii încă din pântecul mamei lui, așa și ucenicii, din pricina vicleniei starețului lor au uitat rânduiala monahiceștii viețuirii, din ziua de când s-au îmbrăcat în schimă. Pentru că se nasc pruncii cu ochii deschisi, arătat se face, că oamenii, în ziua de astăzi, au pierdut gustul întregii înțelepciuni. Poruncă: îngerul ce s-a arătat Sfântului Pahomie, cu cuționul la Sfânta Schimă, și a poruncit: de nu vor trece trei ani ai cercării la noul începător, să nu-l îmbrace cu Sfânta Schimă. Că dacă îl va îmbrăca mai înainte starețul lui, să nu se bucure unul de altul: nici starețul nici ucenicul, pentru că au călcat porunca. În ziua de

³⁵ Iezechiel 13, 18.

³⁶ Matei 23, 8.

astăzi, vedem că nu trei ani, ci nici trei luni nu-l cearcă: ci, îndată cum iese din mitra³⁷ lumii, îl tunde. Inșă nu se bucură de el. Că un ucenic ca aceste ce nu s-a cercat și nu s-a învățat lucrează voile lui cele lumesti, și are toată puțoarea lumescă, patimile și voile lui, și numai că întină Sfânta Schimă, ci și al doilea botez al pocăinței. Iar ticăloșul stareț se face fără de grijă și fără de luare-aminte la lucrarea ucenicului, și în sfârșit leapădă cele sfinte căinilor. Și ce este mai rău urmează după aceea: că unui leapădă Sfânta Schimă și se duc în lume de se însoară, sau, petrecând în lume, lucrează cele mai rele, și se hulește pentru dânsul numele lui Dumnezeu. Acum vă întreb: a cui este viña? De unde a urmat aceasta? Nu este viña starețului lui, că a călcat legea, și l-a călugărit necercat, și l-a lăsat în voile lui cele rele? Și nu l-a povățuit mai întâi ca să se îndrepteze, și apoi să-l facă călugăr, și așa s-au pierdut amândoi sufletește. Dar veți zice: ce este vinovat starețul lui? Vă zic că, dacă nu era vrednic să povățuiască suflet, pentru ce l-a primit sub povățuirea lui? Că în loc să-l mântuiască l-a pierdut: și sângele ucenicului aceluia o să se ceară de la cel neîșcusit stareț. Că cel nou începător, lepădându-se de lume și venind la călugărie plin de necurăția lumii, se supune la stareț și se spală cu mustar iute și cu otet, adică cu feluri de ispite, fiindcă altfel nu se curățește cea veche necurăție a lumii. (Sfântul Nil Editura Sofia București Cap. 55)

19) De aceea vedem că cel care se abate de la calea cea dreaptă o pătește rău pentru că nu a găsit stareț. Iar când el va deveni stareț, ce va încredința ucenicului său? Ceea ce are el...

De aici reiese faptul că sporirea duhovnicească a monahului, dar și a fiecărui creștin, constă în a avea un povățuitor duhovnicesc experimentat. (Starețul meu Iosif Isihastul – Editura Evangelismos – 2010 pagina 32)

20) Iar dacă nu ai ajuns la măsura duhovnicească, ci ești încă prunc cu mințea, smereste-te în fața învățătorului tău, ca să te dojenească spre îndreptare: „Nu fă nimic fără să ceri sfat”, chiar dacă ceea ce se ivește și se pare bun la arătare. Căci lumina dracilor se dovedește pe urmă întuneric. (Fil. 11. –124.)

EE Cum trebuie făcută ascultarea de povățuitorul cel după Dumnezeu

1) Pleacă-te celor mai mari și fruntașilor, dar fugi de amestecul printre ei. (Sf. Isaac Sirul Cuv. VII)

2) Vom descoperi ca Sfinții Părinți sunt extrem de „contemporani”, prin faptul ca se adresează direct luptei creștinilor ortodocși de astăzi, oferind răspunsuri la întrebările cruciale ale vieții și morții pe care cărturărimea academică se teme îndeobște chiar să și le pună – și atunci când o face, dă un răspuns inofensiv care „explică” aceste întrebări celor ce sunt doar curioși despre ele, dar nu însetează după răspunsuri. Vom găsi călăuzire adevărată din partea Părinților, doar învățând smerenia și neîncrezându-ne deșarte-i noastre înțelepciuni lumesti, pe care am primit-o împreună cu aerul acestor vremuri rău-mirositoare, încrezându-ne celor ce au plăcut lui Dumnezeu și nu lumii. Vom găsi în ei adevărați părinți, atât de greu de găsit în zilele noastre, când iubirea multora s-a răcit (Matei 24:12) – părinți al căror singur țel este să își călăuzească fiii către Dumnezeu și către Împărăția Sa Cerească, unde vom pași și vorbi cu acești oameni îngerești în veșnica bucurie negrăită. (Seraphim Rose, Ierom. – Sfinții Părinți călăuză sigură)

3) Astfel e greu pentru un începător să-și păstreze pacea dacă starețul său are un caracter urât. A trăi cu un astfel de stareț este o mare cruce pentru un începător; el trebuie să ajungă să se roage pentru stareț și atunci își va păstra pacea sufletească și trupestă...

4) Dacă, venind în mănăstire, iubești pe Domnul chiar și numai într-o mică măsură și dacă crezi că Domnul te-a adus aici și că El îți călăuzește pe „bătrânii” [„stareții”] tăi, atunci harul lui Dumnezeu se va sălășlui în tine și Domnul îți va da pacea și darul deosebirii binelui și răului, și sufletul tău va privi spre bine în

³⁷ pântece

fiecare zi și în fiecare ceas, pentru că el se desfășează de legea lui Dumnezeu...(Sf. Siluan Athonitul – Între iadul..)

5) Dacă un frate sub ascultare se obișnuiește să gândească: „Dumnezeu îl îndreptează pe «bătrânul» [«starețul»] meu”, atunci se va mântui ușor pentru ascultare...(Sf. Siluan Athonitul – Între iadul..)

6) Trebuie să gândim: Domnul m-a adus în acest loc și la acest „bătrân” [„stareț”]: dă Doamne să ne mântuim. Vrajmașul ne întinde multe curse, dar cel care își va mărturisi gândurile, acela se va mântui, pentru că părintelui duhovnicesc i se dă Duhul Sfânt pentru mântuirea noastră... (Sf. Siluan Athonitul – Între iadul..)

7) Dacă n-ai ascultat de „bătrânul” [„starețul”] tău, atunci e un demon în tine: și așa pentru fiecare păcat... (Sf. Siluan Athonitul – Între iadul)

8) Iar dacă cineva, luptându-se încă cu viața pătimasă și fiind stropit cu sânge, s-ar apuca să zidească biserică lui Dumnezeu, din suflute cugetătoare, ar auzi desigur cuvântul: „Nu tu îmi zidi Mie templu, căci ești plin de sânge”.³⁸ Pentru că a zidi biserică lui Dumnezeu e propriu stării de pace. Moise, luând cortul și înfingându-l afară de tabără, arată de asemenea că învățătorul trebuie să fie cât mai departe de zarva războiului și să locuiască departe de locul învățat al luptei, strămutat la o viață pașnică și nerăzboinică. Dar când s-ar afla astfel de învățători, ei au lipsă de învățăcei, cari să se fi lepădat în așa fel de ei înșiși și de voile lor, încât să nu se mai deosebească întru nimic de trupul neînsufletit, sau de materia supusă meșterului; că precum sufletul lucrează în trup ceea ce vrea, trupul nefăcând nimic împotriva, și precum meșterul își arată meșteșugul său în materie, nefiind împiedicat întru nimic de ea de la scopul său, așa învățătorul să lucreze în învățăcei știința virtuții, fiindu-i cu totul ascultători și neîmpotrivindu-i-se întru nimic. (Fil 01. Sf. Nil Ascetul – Cap 41)

9) Așadar cei ce au predat altora grija mântuirii lor, lăsându-și toate socotințele, să-și supună gândurile meșteșugului celui priceput, judecând știința lui mai vrednică de crezare. Mai întâi, lepădându-se de toate, să nu-și lase nimic afară, nici cel mai mic lucru, temându-se de pilda lui Anania, care crezând că înșală pe oameni, a primit de la Dumnezeu osânda pentru furt.³⁹ (Fil 01. Sf. Nil Ascetul – Cap. 42)

10) Ci, cum se predau pe înșiși, așa să predea și toate ale lor, bine știind că ceea ce rămâne afară, trăgând neconținut cugetul într-acolo, îl va desface adeseori de la cele mai bune, iar pe urmă îl va rupe de frățietate. De aceea a poruncit Duhul Sfânt să se scrie Vietile Sfinților, ca fiecare din cei ce se apucă de unul din felurile acestea de viață, să fie dus printr-o pildă asemănătoare spre adevăr. Cum s-a lepădat Elisei de lume, că să urmeze învățătorului său? „Ara, zice, cu boii, și doyăsprezece perechi de boi înaintea lui; și a tăiat boii și i-a fript în vasele boiler”.⁴⁰ Aceasta îi arată căldura râvnei. Căci n-a zis: voi vinde perechile de boi și voi iconomisi prețul după cuviință, nici n-a socotit cum ar putea avea mai mult folos din vânzarea lor. Ci, cuprins cu totul de dorința care îl trăgea să fie lângă învățător, a disprețuit cele văzute și s-a silit să se izbăvească mai repede de ele, ca de unele ce-l puteau împiedica de la dreapta lui hotărâre, știind că amânarea adeseori se face pricină a răzgândirii. De ce apoi și Domnul, îmbiind bogatului desăvârșirea vieții după Dumnezeu, i-a poruncit să-și vândă averile și să le dea săracilor și să nu-și lase sie-și nimic?⁴¹ Fiindcă știa că ceea ce rămâne se face ca și întregul, pricină de împrăștiere. Dar socotesc că și Moise, rânduiind celor de vreau să se curățească în rugăciunea cea mare, să-și radă trupul.⁴² le-a poruncit prin aceasta să se lapede cu desăvârșire de averi, iar în al doilea rând să uite de familie și de toți cei apropiați în așa măsură, încât să nu mai fie cătuși de puțin turburați de amintirile lor. ((Fil 01. Sf. Nil Ascetul – Cap. 43)

11) Nu primi împotriva Părintelui tău batjocură, nici invita pe cel ce-l necinstește pre el, ca să nu se mânie Domnul pentru lucrurile tale, și cu totul să te șteargă din

³⁸ I Regi 5, 51.

³⁹ Fapte 5, 1.

⁴⁰ I Regi 19, 19.

⁴¹ Luca 18, 22.

⁴² Levitic 4, 8;

pământul viilor. (**Filocalia de la Prodromu** - Sf. Maxim Mărturisitorul – Suta întâi, din capetele cele pentru dragoste – 59.)

12) Căci, ucenicul, dacă vorește să ajungă la acestea trebuie să se facă asemenea învățătorului, avându-l ca o pecete și ca un model, și să stăruie cu tot sufletul să privească fără clintire la viața deschizătorului de drum și la purtările lui și să se silească să-i urmeze zi de zi. Căci, despre însuși Domnul nostru Iisus Hristos s-a mai scris că era supus tatălui și mamei Sale^{*43}; (Fil. 8. – Cele 100 de capete ale lui Calist și Ignatie Xanthopol – 14.)

13) Acolo unde se ivește judecata [sa] proprie, neapărat dispăre curăția, căci înțelepciunii și dreptății lui Dumnezeu i se opun înțelepciunea și dreptatea omului. Celor ce se încred în propria minte, aceasta li se va părea nesuferit de greu, și chiar o nebunie, dar cel ce nu s-a înfricoșat a devenit [nebun]^{*44} acela a cunoscut adevărata viață și adevărata înțelepciune. (Arhimandritul Sofronie – **Cuviosul Siluan Athonitul** – Editura Reîntregirea 2009 pag. 93-94)

14) De locuiești cu un Părinte duhovnicesc și ai simțit folosul cel de la el, nimeni să nu te despartă de dragostea lui și de împreună locuirea cu el. Să nu-l judeci în ceva, să nu-l vorbești de rău dacă ești muștrat sau lovit, să nu dai ascultarea vreunui care-l defăimă, să nu te însoțești cu cel care îl batjocorește, ca să nu se mânie Domnul asupra ta și să te șteargă din cartea celor vii. (Fil. 4. - Sf. Teodor al Edesei – 40.)

15) Nevoința supunerii se săvârșește prin lepădarea de sine, precum am învățat; iar cel ce se străduiește în aceasta, să se îngrădească cu trei arme: cu credința, cu nădejdea și cu dragostea prea cinstită și dumnezeiască, ca întărit prin ele, „să lupte lupta cea bună și să ia cununa dreptății”. (Fil 01. Sf. Nil Ascetul – Cap. 41)

16) Să nu fii judecătorul Părintelui tău, ci împlinitorul poruncilor lui. Căci dracii au năravul să-ți arate lipsurile lui, ca să-ți astupe urechile de la cuvintele lui și așa să te scoată din luptă ca pe un ostaș slab și fricos, sau să te fure prin gânduri de necredință și să te facă neputincios pentru orice virtute. (Fil 01. Sf. Nil Ascetul – Cap. 42)

17) Luând seama, am cunoscut și am învățat limpede că vrăjmașii vieții noastre, dracii, pizmăiesc foarte tare pe cei ce se nevoieșc sub ascultarea Părinților, scrâșnind cu dinții împotriva lor și născocind tot felul de uneltiri. Ce nu fac și ce nu le furșează în minte, ca să-și desfacă de brațele părintești? Le dă prilejuri așa zise binecuvântate, stârnesc întărâtări, ridică ură împotriva Părintelui, înfațesează sfaturile lui ca dojene, și muștrările lui, ca săgeți ascuțite. Ce, zic, din om liber te-ai făcut rob și încă rob al unui despot fără milă? Până când te vei lăsa roș de jugul robiei și nu vei vedea lumina libertății? Apoi te împing la primiri de oaspeți, la cercetări de bolnavi și la îngrijirea de cei săraci. Pe urmă laudă pește măsură nevoința liniștirii și a singurătății celei mai de pe urmă și samănă tot felul de neghină rea în inima ostașului evlaviei, numai ca să-l scoată din turma duhovnicească și să-l tragă de la limanul neînvișorât, spre a-l arunca în vârtejul pierzător de suflet al mării infuriate. La urmă, luându-l ca pe un rob în stăpânirea lor, îl folosesc după voile lor cele rele. (Fil 01. Sf. Nil Ascetul – Cap. 44)

18) Dar ție, celui ce ești sub ascultarea Părintelui, să nu-ți scape nebagată în seamă viclenia vrăjmașilor și a potrivnicilor. Nu uita nici făgăduința ce ai dat-o lui Dumnezeu. Să nu te lași biruit de ocări, și să nu te înfricoșezi de muștrări, de batjocuri și de luări în răs, să nu te supui gândurilor rele care umflă lucrurile, să nu fugi de asprimea părintească și să nu necinstești jugul cel blând al smereniei prin îndrăzneala plăcerii de sine și a încăpăținării. Ci punându-ți la inimă cuvântul Domnului că: „Cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui”, poartă cu răbdare lupta ce-ți este dată ție, privind la Iisus, căpetenia și desăvârșitorul credinței noastre. (Fil 01. Sf. Nil Ascetul – Cap. 45.)

19) Aurarul, aruncând aurul în topitoare, îl face mai curat. Iar monahul nou venit, începând nevoința supunerii și răbdând focul tuturor întristărilor vieții

⁴³ Luca 2, 51.

⁴⁴ 1 Corinteni 3: 18-19)

după Dumnezeu și așa învățând cu osteneală și cu răbdare multă ascultarea, topindu-și năravurile sale vechi deprinde smerenia, recâștigă strălucirea și se face vrednic de comorile cerești, de viața cea nepieritoare și de locul cel fericit, de unde a fugit durerea și suspinarea și unde s-a sădit veselie și bucurie neîncetată. (Fil. 01. Sf. Nil Ascetul – Cap. 46)

20) Odată ce te-ai predat pe tine întreg părintelui tău duhovnicesc, să știi că ești ca un străin față de toate câte te atrag în afară: oameni, lucruri și bani. Fără de el nimic să nu voiești să faci ori să împlinești în privința acestora. Dar nici să nu ceri de la el vreun lucru mic sau mare, dacă nu-ți va porunci el însuși, din propria socotință, să ei ceva, sau nu-ți va da el cu mâinile sale. (Fil. 6. - Sf. Simeon Noul Teolog, cele 255 de capete – 24.)

21) Să nu dai milostenie fără voia părintelui tău după Dumnezeu, din bunurile ce i-ai adus. Dar nici prin mijlocitor să nu voiești să ei ceva din ele, fără voia lui. Căci e mai bine să fii sărac și străin și să ascuți, decât să risipești bani și să dai celor lipsiți, când te afli începător. Predă toate cu credință neștirbită hotărârii părintelui duhovnicesc, ca în mâna lui Dumnezeu. (Fil. 6. - Sf. Simeon Noul Teolog, cele 255 de capete – 25.)

22) Să nu ceri și să nu iei nici un pahar cu apă, chiar de s-ar întâmpla să arzi, până ce nu te va îndemna, mișcat de la sine, părintele tău duhovnicesc. Strânge-te pe tine și constrânge-te în toate, incredințându-te și zicând în gând: [Dacă Dumnezeu vrea și ești vrednic să bei, va descoperi părintelui tău, și acesta îți va da ție: bea]. Și atunci bea cu conștiință curată, chiar de e la vreme nepotrivită. (Fil. 6. - Sf. Simeon Noul Teolog, cele 255 de capete – 26.)

23) Cel ce a cercat folosul duhovnicesc și a dobândit credință nemincinoasă, luând pe Dumnezeu ca martor al adevărului, și-a zis: [Mi-am pus în minte gândul să nu cer părintelui meu nici să mănânc, nici să beau, sau să mă împărtășesc de ceva fără el, până ce nu-i va da de știre Dumnezeu și îmi va porunci mie. Și făcând așa niciodată zice, n-am fost împiedicat de la scopul meu]. (Fil. 6. - Sf. Simeon Noul Teolog, cele 255 de capete – 24.)

24) Cel ce a dobândit credință neîndoielnică față de părintele său după Dumnezeu, privindu-l pe el, socotește că privește pe Hristos însuși; și fiind cu el sau urmând lui, crede cu tărie, că este cu Hristos sau urmează Lui. Unul ca acesta nu va pofti niciodată să vorbească cu altcineva. Nu va pune vreunul din lucrurile lumii mai presus de amintirea și de dragostea lui. Căci ce este mai mare și mai de folos în viața de față și în cea viitoare decât a fi cu Hristos? Și ce este mai frumos și mai dulce ca vederea Lui? Iar dacă se învrednicește și de grăirea Lui, scoate din aceasta, cu sârguință viața veșnică. (Fil. 6. - Sf. Simeon Noul Teolog, cele 255 de capete – 24.)

25) Credință neîndoielnică dovedește cel ce cinstește cu evlavie ca sfânt până și locul în care viețuiește călăuzitorul și părintele său. El ia praful de pe picioarele aceluia cu dragoste fierbinte în mâini să-l pună pe capul său și unge cu el pieptul său, ca și cu un leac curățitor al patimilor și al păcatelor sale. Iar de el nu îndrăznește să se apropie, nici să atingă vreo haină sau vreun acoperământ al lui fără voia sa; dar atingând ceva din ceea ce-i aparține aceluia, o face aceasta cu frică și cu respect, socotindu-se pe sine nevrednic nu numai de vederea și de slujirea lui, ci și de intrarea în chilia lui. (Fil. 6. - Sf. Simeon Noul Teolog, cele 255 de capete – 30.)

26) Se leapădă mulți de viața aceasta și de lucrurile vieții, dar puțini se leapădă și de voile lor. Bine spune despre aceștia și cuvântul dumnezeiesc: [Mulți chemați, dar puțini aleși]⁴⁵ (Fil. 6. - Sf. Simeon Noul Teolog, cele 255 de capete – 24.)

27) Cel ce privește la învățătorul și povățuitorul său, ca la Dumnezeu, nu poate să-l contrazică. Iar dacă își închipuie și zice că le poate împăca pe amândouă acestea, să știe că s-a rătăcit. Căci nu știe ce simțământ au cei ai lui Dumnezeu față de Dumnezeu. (Fil. 6. Sf. Simeon Noul Teolog, cele 255 de capete – 55.)

28) Cel ce crede că viața și moartea sa este în mâna păstorului său, nu-l va contrazice niciodată. Iar necunoașterea cestui lucru naște contrazicerea, care

⁴⁵ Matei 20, 14 / Biblia 1914: Matei 20, 16)

pricinuieste moartea spirituală și veșnică. (Fil. 6. Sf. Simeon Noul Teolog, cele 255 de capete –56.)

29) Cel ce păzește acestea neșterse în cugetul său nu se va împotrivi niciodată în inima sa când va fi certat, sau sfătuit, sau muștrat. Fiindcă cel ce cade în asemenea rele, adică în contradicere și în necredință față de părințele și învățătorul său duhovnicesc, se rostogolește jalnic în prăpastia iadului^{*46}, încă trăind; și se face casă satanei și a întregii lui puteri necurate, ca un fiu al neascultării și al pierzaniei^{*47} (Fil. 6. Sf. Simeon Noul Teolog, cele 255 de capete – 59.)

30) Te îndemn pe tine, care ești fiu al ascultării, ca să întorci aceste îndemnuri necentenit în cugetul tău și să lupți cu toată sârguința, ca să nu te cobori în relele amintite ale iadului, ci să te rogi fierbinte, în fiecare zi, lui Dumnezeu: „Dumnezeule și Doamne al tuturor, Cel ce ai stăpânirea peste toată suflarea și tot sufletul; Cel ce singur mă poți tămădui, ascultă rugăciunea mea, a nevrednicului, și răpune pe dracul ce se află cuibărit în mine, omorându-l prin venirea Preasfântului Tău Duh^{*48}; și pe mine, cel ce sânt sărac și gol de toată virtutea, învrednicește-mă să cad cu lacrimi la picioarele sfântului meu părinte. Și atrage sufletul lui sfânt la milostivirea față de mine, ca să mă miluiască. Dăruiește, Doamne, smerenie inimii mele, și gânduri curioase, păcătosului, care-ți făgăduiește să se pocăiască. Nu părăsi până la sfârșit sufletul meu care Ți s-a supus odată și Ți s-a mărturisit și Te-a ales pe Tine, în locul întregii lumi. Căci știi, Doamne, că vreau să mă mântuiesc, măcar că deprinderea mea cea rea îmi stă piedică. Dar toate câte sunt oamenilor cu neputință, Ție îți sunt cu putință, Doamne”. (Fil. 6. Sf. Simeon Noul Teolog, cele 255 de capete –60.)

31) Cei ce au pus temelie bună, cu frică și cu cutremur, credinței și nădejzii, în curtea evlaviei, și și-au rezemat cu neclintire picioarele pe piatra ascultării de părinții duhovnicesți, șocotind cele poruncite de ei, ca ieșite din gura lui Dumnezeu, și zidindu-le pe acestea fără șovăire pe temelia aceasta a ascultării întru smerenia sufletului, izbutesc îndată să împlinescă această mare și primă faptă: să se lepede de ei înșiși. Căci împlinind cineva voia altuia și nu pe a sa, înfăptuiește nu numai lepădarea de sufletul său, ci și răstignirea față de toată lumea. (Fil. 6. Sf. Simeon Noul Teolog, cele 255 de capete –61.)

32) ...Să nu câștigi îndrăzneală față de stareț, niciodată, cum am zis și mai înainte, nici să nu ceri cinștire de la el. Să nu-ți câștigi prietenie cu cei mai mari, nici să nu dai târcoale chiliilor lor, cunoscând că prin aceasta nu numai că începe să se înrădăcineze în tine patima slavei deșarte, dar te și faci urât în ochii întâistătorului. Căci se întâmplă totdeauna aceasta. Dar cel ce înțelege să înțeleagă. Ci șezi în chilia ta, oricum ar fi, în pace. (Fil. 6. – Capetele morale ale Sf. Simeon Evlaviosul – 1.)

33) În fiecare zi trebuie să vădești părintelui tău duhovnicesc tot gândul tău, și ceea ce-ți va spune el, să primești ca din gură dumnezeiască, cu toată încredințarea, și să nu le spui acestea altcuiva, zicând: întrebând pe părințele asta și asta, mi-a spus asta și asta; și să descoperi cu acela dacă a spus bine sau dacă n-a spus bine, întrebându-te: ce trebuie să fac deci ca să-mi ajut? Căci aceste cuvinte sânt pline de necredință față de părințele tău și vătămătoare de suflet. De obicei aceasta se întâmplă de cele mai multe ori începătorilor. (Fil. 6. – Capetele morale ale Sf. Simeon Evlaviosul – 3.)

34) Să nu te duci la chilia cuiva, afară de a starețului, și aceasta rar. Dacă vrei să-l întrebi despre vreun gând, fă-o în biserică. Iar de la rugăciunea de obște, întoarce-te îndată în chilie, și apoi la slujba ta. După cină, punând metanie înaintea starețului și cerându-i rugăciunea, aleargă iarăși degrabă, în tăcere, la chilie. Căci e mai bun un „Sfinte Dumnezeule”, cu luare-ăminte, înainte de culcare, decât o priveghere de patru ceasuri în convorbiri nefolositoare. (Fil. 6. – Capetele morale ale Sf. Simeon Evlaviosul – 5.)

⁴⁶ Pildele lui Solomon: 9, 18.

⁴⁷ Efeseși 11, 2/Biblia 1914 Efes. 11, 3, și Ioan 17, 12.

⁴⁸ Duhul rău e omorât de Duhul cel Bun și Sfânt; împătımirea și neliniștea, de nepătımire și de pace; neputința iubirii, de puterea iubitoare.

35) Pe urmă mărturisirea tuturor celor ascunse ale inimii, săvârșite de tine din copilărie și până în acest ceas, în fața părintelui duhovnicesc, sau a starețului, ca în fața lui Dumnezeu, Care cercetează inimile și rărunchii, știind că Ioan boteza cu botez de pocăință și toți veneau la el mărturisindu-și păcatele⁴⁹. (Fil. 6. – Capetele morale ale Sf. Simeon Evlaviosul – 10.)

36) Să nu ceri starețului ceva din cele trebuincioase, afară de cele rânduite. Nici să ascuți de vreun gând ispititor, ca să se schimbe ceva din cele ce ți se dă. Și oricum ar fi, primește-le cu mulțumire și fii bucuros de ele. Nu e îngăduit să vinzi ceva. Murdărindu-se haina, spal-o de două ori pe an. Cere, cu înfățișare de sărac și de străin, cu toată smerenia, haina altui frate, până cea spălată a ți se usucă la soare. Apoi întoarce-i-o cu mulțumire. Asemenea și îmbrăcămintea de deasupra și orice altceva. (Fil. 6. – Capetele morale ale Sf. Simeon Evlaviosul – 16.)

37) Trebuie să ai toată supunerea față de starețul tău, de care ai fost tuns. Și să împlinești fără deosebire cele poruncite de el până la moarte, chiar dacă îți par cu neputință. Prin această urmezi Celui ce s-a făcut ascultător până la moartea pe cruce. Dar nu numai față de stareț, ci și față de toată obștea fraților. Iar primind o slujire, să nu fii neascultător în ceva. Și dacă ceea ce ți se poruncește ar fi peste puterea ta, punând metanie, cere scutire de aceasta. Iar dacă aceasta se respinge, socotind că „Impărăția cerurilor este a celor ce o iau cu sila și cei ce o silesc pe ea o vor răpi”⁵⁰, silește-te. (Fil. 6. – Capetele morale ale Sf. Simeon Evlaviosul – 19.)

38) Păstrează chilia pe care ai primit-o de la întâi-stătător la început, până la sfârșit. Iar dacă din pricina vechimii sau a dărâării ei, vei fi tulburat de gând, punând metanie întâistătătorului, fă-i cunoscut acest lucru cu smerenie. Și de te va asculta, bucură-te. Iar de nu, mulțumește și așa, aducându-ți aminte de Stăpânul tău care nu a avut unde să-și plece capul. Căci dacă l-ai tulbura de două sau de trei sau de patru ori cu aceasta, se naște îndrăzneala, apoi neîncrederea și la urmă disprețul. Dacă voiești, deci, să duci viață liniștită și pașnică, nu cere deloc vreo ușurare trupească de la stareț. Fă aceasta de la început și rabdă cu bărbăție să fii disprețuit și nesocotit de toți, după porunca Domnului.

Deci dacă voiești să-ți păstrezi încrederea și iubirea față de el și să-l vezi ca pe un sfânt, păzește aceste trei lucruri: **nu cere vreo ușurare și nu-ți lua îndrăzneală față de el și nu te duce des la el**, cum fac unii, pe motiv că sunt ajutați de el. Căci acesta nu e un lucru de laudă, ci omănesc. Nu te osândesc nici dacă ascunzi de el tot gândul ce se ivește în tine. Căci dacă păzești acesteia, vei trece neînvaluit marea vieții și vei socoti pe părinte, oricum ar fi, ca pe un sfânt. Iar dacă te vei apropia în biserică, ca să întrebi pe părintele tău despre vreun gând și vei vedea pe altul luându-ți înaintea, pentru același lucru sau pentru altul, și părintele te va trece cu vederea, din pricina acestuia, să nu te întristezi, nici să gândești ceva împotriva lui. Ci stai de-o parte cu mâinile încrucișate, până va isprăvi cu acela și te va chema. Căci părinții obișnuiesc uneori să facă să ni se întâmple acesteia, poate și cu voia, spre cercarea și izbăvirea noastră de păcatele de mai înainte. (Fil. 6. - Sf. Simeon Noul Teolog, capete morale – 22)

39) Dacă ai câștigat încredere și siguranță în vreun frate din obște, și-i mărturisești lui gândurile tale, să nu încetezi, frate, vreodată să mergi la el și să-i împărtășești gândurile care vin în fiecare zi și ceas. Toți ar trebui să meargă la stareț ca să se mărturisească. De aceea am spus aceasta, cu pogorământ, fiindcă unii nu voiesc să vădească gândurile lor starețului, din multă slăbiciune și din neîncrederea ce o au în el. Inșă nu trebuie să colinzi de la unul la altul, ascultând de vrăjmașul care-ți spune în ascuns că pricinuiеști povară mergând des la fratele acela care primește gândurile tale, sau că e rușine să-i înfățișezi de multe ori ale tale, ca să te faci prin aceasta ca să întrerupi mărturisirea, sau să mergi la altul. Pentru că dacă mergem la cel dintâi, vom câștiga și mai multă încredere în el, și ne vom folosi mult și din viața și din cuvintele lui și nu vom fi osândiți de nici un altul pentru viața noastră, ci vom fi laudați de toți că păzim credința. Iar dacă neglijăm să ne mărturisim des păcatele noastre, cădem în patimi mai mari și ne

⁴⁹ Marcu 1, 4. /Biblia 1914: Marcu 1, 5.

⁵⁰ Luca 16, 16.

rușinăm iarăși să le mai facem cunoscute și ne prăvălim în prăpastia deznădejdiei. Iar dacă mergem la alt duhovnic (lucru ce nu e îngăduit să-l facem), dacă duhovnicul e din aceeași obște, toți frații ne vor învinui că am călcat credința ce am avut-o în cel dintâi și vom fi foarte osândiți de Dumnezeu. Dar și duhovnicul la care vom merge ne va socoti că vom face la fel și cu el. Iar noi obișnuindu-ne să trecem de la unul la altul, nu vom înceta niciodată să iscodim, ca să aflăm stâlpnici, sau zăvorâți, sau isihaști, și să mergem la ei să ne mărturisim și să ne facem necredincioși tuturor și să nu propășim, ci să cădem și mai mult în osândă. De aceea sânguiește-te să rămâi fără șovăială până la moarte la duhovnicul la care te-ai mărturisit de la început și să nu te smintеști de el, chiar dacă ai vedea că desfrânează căci tu nu te vei vătămă niciodată. Pentru că, precum am spus, de-l vei disprețui pe acela, și vei merge la altul, te vei face pricină de multe sminteli și vei judeca la fel și pe toți ceilalți și vei deschide întru tine cale de pierzanie. Ci, Doamne, Doamne, izbăvește-ne pe noi de toată necredința și iscodirea și ne acoperă cu harul Tău cel dumnezeiesc. (Fil. 6. - Sf. Simeon Noul Teolog, capete morale – 36)

40) Iar dacă stăruie lovindu-ți și tulburându-ți cugetarea, uneori retrăgându-se, iar alteori năvălind, să știi că sunt întărite de voia ta ce le-a venit în întâmpinare. Ele tulbură și supără sufletul, având drepturi asupra lui din pricina înfrângerii pe care a suferit-o voia noastră liberă. Drept aceea trebuie să le țintuim la stâlp prin mărturisire; căci biruite, gândurile rele fug. Precum când apare lumina, întunericii se împrăstie, așa lumina mărturisirii șterge gândurile patimilor, fiind și ele întunerici^{*31}. (Fil 7. Cuvântul lui Teolipt, mitropolitul Filadelfiei, despre ostenele vieții călugărești)

41) Scară mică și mare și scurtă a celor de sub ascultare are cinci trepte care duc spre desăvârșire. Cea dintâi este lepădarea, a doua supunerea, a treia ascultarea, a patra smerenia, a cincea dragostea care este Dumnezeu. Lepădarea ridică din iad pe cel ce zace acolo și slobozește pe cel robit de cele materiale. Supunerea a aflat pe Hristos și slujește Lui, cum zice El însuși: „Cel ce-Mi slujește Mie, Imi urmează Mie, și unde sânt Eu, acolo va fi și slujitorul Meu”^{*32}. Dar unde este Hristos? Sezând de-a dreapta Tatălui^{*33}. Prin urmare acolo trebuie să fie slujitorul, unde este Cel slujit, punându-și piciorul ca să urce, sau urcând împreună cu modurile lui Hristos înainte de a ajunge acolo^{*34}. ... (Fil. 7. - Sf. Grigorie Sinaitul – 119.)

42) O cale mai scurtă spre împărățiile de sus, prin scara cea mică a virtuților, nu este decât omorârea celor cinci patimi ce se împotrivesc ascultării, adică omorârea neascultării, a împotrivirii în cuvânt, a voinței de a-și plăcea lui însuși, a îndreptățirii de sine și a părerii stricăcioase de sine. Căci acestea sânt mădulari și părți ale dracului răzvrătit care înghite pe cei mincinoși dintre ascultători și trimite balaurului din adânc. Neascultarea este gura iadului, împotrivirea în cuvânt este limba lui, subțire ca o sabie; plăcerea de sine sânt dinții lui ascuțiți pe tociță; îndreptățirea de sine este pieptul lui; iar părerea de sine, care trimite în iad, este duhnirea pântecelui lui a toate mișcător. (ibidem 121.)

43) Celui ce-și taie voia sa pentru frica lui Dumnezeu îi dăruiește Dumnezeu voia Lui, într-un chip așa de tainic, încât nici el nu știe. Și o păstrează neștearsă în inima sa și-și deschide ochii înțelegerii ca să o cunoască pe ea și primește putere ca să o îplinească. Iar acestea le lucrează harul Sfântului Duh. Căci fără El nu se face nimic. (Fil. 6. Sf. Simeon Nou Teolog, cele 225 de capete – 76.)

³¹ Mărturisind gândurile rele, le țintuim la stâlp și le luăm puterea, căci le facem de rușine, cum ne facem pe noi înșine dacă le-am da sălaş în noi mai departe. De aceea, prin mărturisire, ne detașăm de ele. Lumina în care sunt puse prin mărturisire le arată în urăciunea lor și le ia puterea ispititoare. A le ține în noi, înseamnă a ne ascunde într-un întunerici; a le mărturisi, înseamnă a voi să fim deschiși și a nu mai ocroti în noi gânduri pe care, din rușine, le ținem ascunse.

³² Ioan XII, 26.

³³ Romani VIII, 34.

³⁴ A urca „împreună cu modurile (τροποι) lui Hristos” înseamnă a urca împreună cu modurile în care a realizat El în concret virtuțile. Căci virtuțile sânt, după Sfântul Maxim Mărturisitorul, modurile de actualizare a rațiunilor firii umane. Adică cel ce vrea să ajungă la Tatăl, unde este Hristos, trebuie să treacă prin ascultare, smerenie blândete, moarte (jertfă), înviere și înălțare împreună cu El. Numai așa se poate ajunge la treapta supremă a îndumnezeirii și a slavei.

44) Care sânt semnele adevăratei ascultări, pe care, avându-le, cel cu adevărat ascultător, dovedește că e ascultător fără greșală.

Dar, fiindcă această cale are multe și nesfârșite chipuri și, de aceea, și cei ce pășesc pe ea, pășesc în chip felurit, trebuie să-ți dăm și câteva din semnele ei, pe care păzindu-le ca o regulă și ca o linie dreaptă, vei viețui în chip cuvenit.

Dintre ele le spunem pe acestea: cel cu adevărat ascultător, se cuvine, precum ni se pare, să păzească neapărat aceste cinci virtuți:

Întâi, credința, adică să aibă credință curată și nefățarnică față de întâistătorul său, încât să creadă că vede în el pe Hristos și se supune Lui, cum zice Domnul Iisus: „Cel ce ascultă de voi, pe Mine Mă ascultă și cel ce vă nesocotește pe voi, pe Mine Mă nesocotește; iar cel ce Mă nescocotește pe Mine, nesocotește pe Cel ce M-a trimis pe Mine”^{*55}. Iar Scărarul zice: „Și tot ce nu este din credință, este păcat”.

În al **doilea** rând, adevărul. Unul ca acesta slujește adevărului în faptă, în cuvânt și în mărturisirea sinceră a gândurilor. „Începutul cuvintelor sale este adevărul”, precum s-a scris^{*56}; și „Domnul caută adevărul”^{*57}. Iar Hristos zice: „Eu sânt adevărul”^{*58}. El însuși s-a numit adevărul.

Al **treilea** lucru cerut e să nu-ți faci voia proprie. Căci e spre paguba celui sub ascultare să facă voia sa. El trebuie să și-o taie pe aceasta totdeauna de bunăvoie, adică nu silit de părintele său.

Al **patrulea** e să nu se împotrivescă în cuvânt și să nu se certe, în general, pentru că împotrivirea în cuvânt și cearta nu sunt ale celor bine credincioși. Căci scrie Sfântul Pavel: „Iar dacă cineva este iubitor de sfadă, noi, acest obicei, nu-l avem, nici Biserica lui Dumnezeu”^{*59}. ...

În al **cincilea** rând, acesta trebuie să păzească sinceritatea, adică să facă o mărturisire amănunțită și sinceră întâistătorului, cum am dat și la tundere, ca în fața înfricoșatului scaun al lui Hristos, înaintea lui Dumnezeu și a sfinților îngeri, făgăduind să avem ca început și sfârșit, împreună cu alte făgăduințe și îndatoriri ale noastre față de Domnul, mărturisirea celor ascunse ale inimii.⁶⁰ Căci a spus dumnezeiescul David: „Am zis: vesti-voi fărădelegea mea Domnului”^{*60} ș.a. Dar și Scărarul zice: „Ranele descoperite nu se vor face mai rele, ci se vor tămădui”.

Cel ce păzește aceste cinci virtuți arătate, cu înțelepciune și cu știință, să știe în chip sigur, că va dobândi fericirea dreptilor ca arvună. Căci acestea sânt proprii ascultării vrednice de laudă și ca o rădăcină și temelie a ei. ...

Pe lângă cele spuse, să-ți fie vădit și că, după ascultarea ce ți-ai însușit-o, îți răsare și smerenia; și iarăși după smerenie, îți va fi dăruită și dreapta chibzuință și, la fel, și celelalte. (Fil. 8. – Cele 100 de capete ale lui Calist și Ignatie Xanthopol – 15.)

45) Dar ia seama să nu cunoască nimeni lucrul tău, afară de întâi stătătorul și povățuitorul tău. (Fil. 6. - Sf. Simeon Noul Teolog, capete morale – 40)

46) Dar să ne amintim și de fratele acela pe care l-a trimis Ava lui pentru cele de trebuință ale lor, la cel ce se ocupa cu cele ale mănăstirii în satul din apropiere. Când acesta s-a văzut pe sine atras de fiica aceluia la amestecare urâtă, a spus numai atâta: „Dumnezeule, scapă-mă pentru rugăciunile părintelui meu” și îndată s-a aflat pe calea schitului spre părintele lui. Vedeți puterea virtuții, vedeți lucrarea cuvântului, cât ajutor are, cerând cineva rugăciunile părintelui său. Căci numai spunând: „Dumnezeule, prin rugăciunile părintelui meu, scapă-mă”, îndată s-a aflat pe cale. Vedeți smerenia și evlavia amândurora. Erau în strâmtoare și bătrânul voi să trimită pe fratele la cel ce se ocupa cu cele de trebuință ale lor. Și nu i-a zis lui: „Du-te!” Ci i-a spus: „Voiești să mergi?” La fel și fratele n-a zis: Mă duc”, ci i-a zis lui: „Fac precum voiești”. Că se temea și de

⁵⁵ Luca 10, 16.

⁵⁶ Psalm 118, 160.

⁵⁷ Psalm 30, 25.

⁵⁸ Ioan 14, 6.

⁵⁹ I Corinteni 11, 16.

⁶⁰ Psalm 31, 6.

sminteli, dar și de a nu asculta de părintele lui. Apoi când au ajuns la strămtorare, i-a zis lui Bătrânul: „Scoală-te și du-te!” și nu i-a zis: „Nădăjduiesc în Dumnezeu, că te va acoperi”. Ci i-a zis: „Nădăjduiesc în rugăciunile părintelui meu că te vor acoperi”. La fel fratele, când a fost ispitit, n-a zis: „Dumnezeul meu scapă-mă” ci: „Dumnezeule, pentru rugăciunile părintelui meu, scapă-mă”. Și fiecare din ei și-au pus nădejdea în rugăciunile părintelui său. Vedeți cum au înjugat ascultarea cu smerenia? Căci precum se înjugă doi cai la o căruță și un cal nu poate să o ia înaintea altuia, căci o rupe, așa are nevoie ascultarea să fie înjugată cu ea smerenia. Și cum poate cineva să se învrednicească de acest har, de nu se va sili, precum am spus, să taie voile sale și să se predea pe șine, după Dumnezeu, părintelui său, neîndoindu-se câtuși de puțin, ci toate făcându-le, ca și aceia, cu încredințarea să asculte de Dumnezeu? Acesta se va învrednici de milostivire, acesta se va învrednici de mântuire. (Fil. 9. – Ava Dorotei – 22.)

47) Când intri în chilia mai marelui tău, sau a unui prieten sau ucenic, păzește-ți ochii ca să nu vezi ceva din cele ce se află în ea. Iar dacă gândul te îndeamnă ia seama să nu-l ascuți și să faci aceasta, căci cel ce se poartă în acestea cu necuviință, este străin chipului călugăresc și lui Hristos. (Fil. 10 - Sf. Isaac Sirul – **Cuvânt VII**)

48) Socotește-te străin în toate zilele vieții tale, oriunde ajungi, ca să te poți izbăvi de vătămarea ce se naște din cutezanță. (Fil. 10. – Sf. Isaac Sirul – **Cuvântul XXIII**)

49) Cel ce e bolnav și cunoaște boala lui trebuie să caute tămăduirea. Iar cel ce mărturisește durerea lui se apropie de vindecarea lui și ușor o va afla. În inima învârtoșată se înmulțesc durerile și chinul bolnavului ce se împotrivesc doctorului sporește. (Fil. 10 **Cuvântul XXX**)

50) În cele din urmă au hotărât să se închinovieze la o chilie și să devină ucenicii părintelui Antonie, urmașul alesului stareț Daniil duhovnicul. Credeau că acesta era continuatorul lucrării duhovnicești a bătrânului Daniil, dacă nu la aceeași măsură, cel puțin la una mai mică. Au mers, așadar, la el, dar, potrivit mărturiei starețului Iosif, „Am văzut că nimic nu moștenise de la fericitul său stareț”. Căci nu este de ajuns ca cineva să găsească un povățuitor și să meargă în „puștia cea mai dinăuntru”, ci trebuie să se și ostenească ca să moștenească Harul de la starețul său. (**Starețul meu Iosif Isihastul** - pag. 95-96 – *Editura Evnaghelismos*)

51) Stareța Efpraxia era foarte nevoitoare, dar cea mai mare virtute a ei era credința desăvârșită în Stareț. Tot ce-i spunea Starețul, primea ca pe o descoperire a lui Dumnezeu. Adeseori se petreceau și situații de acest fel:

Înainte de a-și începe privegherea mergea la Stareț și-i spunea:

- Gheronda, spune-mi că voi avea rugăciune.

- Bine. Veji avea rugăciune.

Nu așa, Gheronda. Nu a-i spus-o cu toată inima ta. Spune, spune, spune!

- Hai, du-te, o să ai belșug de rugăciune.

- Ei, așa da! Îți mulțumesc Gheronda.

Și cum pecetluiește Dumnezeu gura Starețului! Căci într-adevăr, de îndată ce-i spunea astfel, belșug de Har venea. (**Starețul meu Iosif Isihastul** - pag. 102 – *Editura Evnaghelismos*)

52) Dar când cel bolnav vine la doctor, trebuie să păzească cele poruncite de doctor potrivit celui ce a spus: „Cel ce se apropie de Dumnezeu trebuie să creadă că El este și că se face răsplătitor celor ce-L caută”⁶¹. Căci credincios este Cel ce a zis: „Le voi da lor în veacul acesta însuțit și în cel viitor viață veșnică”⁶². Cei ce se apropie, așadar, de Doftorul nostru cel mare sânt luminați de El și El îi vindecă de toate bolile sufletesti. (Fil. 11. – 59)

53) Căci cel ce vine la doftor de nu se pune în rânduală după porunca doftorului, nu se poate izbăvi de boală. (Fil. 11. – 61)

⁶¹ Evrei 11, 6.

⁶² Marcu 10, 30.

54) Dacă deci marele și cerescul nostru Doftor ne-a da leacurile și cataplasmele, de unde vine pricina pierzării, dacă nu din slăbiciunea voinței noastre? Înainte de toate ne-a dat smerenia, care alungă din noi toată mândria și „toată înălțarea ce se ridică împotriva cunoștinței slavei Fiului Său”⁶³; apoi ne-a dat ascultarea, care stinge săgețile cele aprinse ale vrăjmașului⁶⁴; apoi tăierea în toate a voii noastre față de aproapele; iar aceasta naște netulburarea în inimă și arătarea a tot strălucitoare și prea bucuroasă a feții și stăpânirea privirii Lui. Iar ca cea mai mare cataplasma care strânge toate mădularele și „tămăduiește toată boala și toată neputința”⁶⁵ ne-a dat iubirea asemenea celei a Lui. Căci El s-a făcut pilda noastră, după spusa: „Ascultător făcându-se până la moarte”⁶⁶. Și punându-și sufletul Său pentru noi, ne-a învățat zicând: „Să vă iubiți unii pe alții, precum Eu v-am iubit pe voi”⁶⁷; și: „Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, când veți avea dragoste între voi”⁶⁸. (Fil. 6. - Sf. Simeon Noul Teolog, capete morale – 22)

56) „Cu cât ai mai multă evlavie, credință și ascultare față de starețul tău, cu atât mai mult har primești”. (**Starețul meu Iosif isihastul** – *Editura Evangelismos* 2010 – pag 172).

57) Dacă ai fi luat în seamă răspunsul Bătrânului și i-ai fi dat ascultare când ți-a spus să nu te prețuiești pe tine întru ceva și să nu cauți să fii deopotrivă cu altul, ți-ai fi găsit odihna și n-ai fi ajuns la tulburare; (Fil. 11 – 94.)

58) Însă ceea ce se poate adevăra prin fapte este: „Cu cât te unești mai mult cu starețul tău, cu atât mai mult Har primești. Precum fierul, cu cât îl apropii mai mult de foc, cu atât se aprinde mai mult. Și invers, cu cât îl îndepărtează mai mult cu atât ruginește”. (**Starețul meu Iosif isihastul** – *Editura Evangelismos* 2010 – pag 179).

59) Aruncă voia ta înapoia ta și smerește-te în toată viața și te vei mântui. (Fil. 11. – 62.)

60) De aceea nu mai spune totdeauna gândurile tale în ghicituri. Căci răspunsurile mele fără înțeles te vor face să nu le pricepi și ne va duce pe amândoi într-o neconținută încurcătură. Cu adevărat, nu ne este de nici un folos să ne grăim sau să ne scriem unii altora totdeauna prin ghicituri, chiar dacă vedem că am primit acest dar, ci numai când se ivește trebuința. Odată ce suntem mădulare unii altora și mai știm că „fratele ajută de frate este ca o cetate întărită”⁶⁹, spune gândurile tale sau scrie-le în chip deschis prin fratele și așa vei avea răspunsul la fel. Căci aceasta este un semn al smereniei pentru amândoi. Spune-mi ce nevoie este să ne grăim în chipuri înalte, când putem să rămânem în smerenie? Fă-o și aceasta, dar rar. Căci e de folos inimii zdrobirea care se însoțește cu gândurile. (Fil. 11. – 136)

61) Căci el se va dovedi cu atât mai fierbinte aplecat spre desăvârșirea spirituală și spre cunoașterea lucrurilor dumnezeiești cu inimă curată, cu cât va fi mai zelos la ascultare și osteneală. (PSB – Sf. Ioan Casian – pag 119)

62) De voiești deci să câștigi desăvârșita odihnă află ce a răbdat El și răbdă și tu, taie voia ta în toate. Căci și El a spus că nu s-a coborât din cer ca să facă voia Sa, „ci voia Tatălui Meu care este în ceruri”⁷⁰. În aceasta stă smerita cugetare: în a purta oșări și osândiri și câte le-a pățimț învățătorul nostru Iisus. (Fil. 11 – 150)

63) În esență, stărețismul stă în faptul că ucenicii Starețului își taie în întregime voia lor și fac totul cu binecuvântarea acestuia. Înaintea Starețului își descoperă în fiecare zi păcatele, nu numai cele făcute cu lucrul sau cu cuvântul, dar și cele gândite. Se face așa numita „descoperire a cugetelor,” care îl învață pe ucenic să aibă o viață atentă și să se abțină de la cele rele, ce pot duce la păcat și cu cuvântul și cu lucrul...

⁶³ 11 Corinteni 10, 5.

⁶⁴ Efeseni 6, 16;

⁶⁵ Matei 4, 23.

⁶⁶ Filipeni 2, 8.

⁶⁷ Ioan 13, 34.

⁶⁸ Ioan 13, 35.

⁶⁹ Pildele lui Solomon 18, 19.

⁷⁰ Ioan 6, 38.

Ucenicul Starețului, dacă s-a lepădat în întregime și cu sinceritate de înțelepciunea și voia sa, ajunge el însuși, într-un timp foarte scurt, prea plin de înțelepciunea duhovnicească. (*Viața Sfântului Nikon ultimul Stareț de la Optina – Predania* – pg. 55...-56)

64) Mai apoi, Ieromonah fiind, îi îndemna și pe fii săi duhovnicești să îndeplinească această pravilă înmănată de Starețul Varsanufie: să nu se lege cu de la sine putere la vreo oarecare lucrare, spre evitarea încrederii în sine și a cugetelor slavei deșarte, și să nu refuze, dacă este numit sau rugat, sub pretextul unei părute boli, deoarece s-a observat de către Sfinții Părinți că monahul care refuză o lucrare nedorită sub pretextul bolii, se îmbolnăvește mai apoi cu adevărat de această neputință. (*Viața Sfântului Nikon ultimul Stareț de la Optina – Predania* – pg. 62)

65) Starețul, încă din primele zile ale venirii mele acolo, a început să-mi lăstărească voia, pentru a mă vindeca de egoism. La început gândurile de mândrie mă făceau să mă împotrivesc sfaturilor Starețului. Egoismul începuse să protesteze: "De ce să-mi spună mie asta? De ce să-mi facă ailaltă? De ce să-mi vorbească tăios?". Repede însă am înțeles cursa pe care mi-o întindea diavolul și prin care voia să-mi strice legătura mea cu Starețul, povățuitorul și dascălul meu. Mi-am dat seama că, dacă îmi taie legătura cu el, îmi întrerupe alimentarea duhovnicească cu Harul lui Dumnezeu, care se dă ucenicului prin Stareț.

I-am spus îndată starețului despre aceasta, iar el mi-a zis:

-Ascultă, fiul meu, aici ai venit ca să-ți mântuiești sufletul, să te lepezi de sine, să-ți tai patimile și să te smerești. Ai venit ca să fii judecat, iar nu ca să judeci, nici pe stareț, nici pe frați.

-Așa este, am răspuns eu.

-Știi ce sfaturi ne-au dat Părinții athoniți din vechime? Știi care este învățătura de bază a monahismului athonit? „Ai odihnit pe Starețul tău? Ai odihnit pe Dumnezeu. Nu l-ai odihnit pe Stareț? Nici pe Dumnezeu nu l-ai odihnit”. Fiindcă pe Dumnezeu nu-L vezi, însă pe Stareț îl vezi. Prin urmare, tot ce faci pentru stareț, la Dumnezeu se ridică.

Apoi a continuat să mă învețe zicându-mi următoarele cuvinte luminate de Dumnezeu:

„...Avem o icoană pictată pe lemn, cu vopsele, și pe care este zugrăvit chipul lui Hristos sau al Maicii Domnului sau al unui Sfânt. Tot ce facem acestei icoane se transmite prototipului; acolo merge fie cinstirea, fie necinstirea. Tot astfel și în cazul monahului, starețul este chip al lui Dumnezeu, reprezentat al Lui pe pământ, „în chipul și în locul Său”. Pentru ucenic, starețul este mai presus chiar și decât un episcop. Pentru alții nu este nimic, dar pentru tine, care ești ucenic, este totul.

Starețul nu se odihnește atunci când ucenicul face ascultarea prin slujire, ci mai ales se odihnește când face ascultare duhovnicească, supunerea în duh. Cu cât sporește mai mult, cu atât îl odihnește mai mult pe stareț. Și această odihnire a starețului este pentru ucenic binecuvântarea lui Dumnezeu. (**Starețul meu Iosif Isihastul** – *Editura Evangelismos* pg. 226-227)

66) Și iarăși: „Cu cât ai mai multă evlavie și credință față de starețul tău, cu atât ești mai îndreptățit să primești mai mult Har”. (**Starețul meu Iosif Isihastul** – *Editura Evangelismos* pg. 227)

67) Scopul principal pentru care un ucenic merge lângă un stareț și face desăvârșită ascultare este următorul: starețul, aprins fiind de dragostea lui Hristos, să predea talantul bogăției virtuții sale, iar ucenicul să moștenească harul starețului. (**Starețul meu Iosif Isihastul** – *Editura Evangelismos* pg. 227)

68) Dacă nu faci ascultare, chiar să te și împărtășești, să liturghisești sau Rugăciunea minții să faci, ești pentru iad. Nu există altă cale. Ai făcut ascultare? Chiar și nimic altceva să nu faci, ești pentru Rai. Și aceasta pentru că îl urmezi pe Hristos. Care a făcut ascultare de Părintele Său. Tot ce se face din voia proprie, fără ascultare, este luat de diavolul”. (**Starețul meu Iosif Isihastul** – *Editura Evangelismos* pg. 227-228)

69) Ne-a spus și alte cuvinte, mult mai înfricoșătoare:

„Dacă monahul nu s-a deprins bine de la început cu ascultarea și cu Rugăciunea minții, pe unul ca acesta să-l plângi. Orb s-a născut, orb va muri. Păcat de banii cheltuiți, de biletul pentru Sfântul Munte! Cel care amestecă voia sa cu voia starețului este un desfrânat. Intr-un cuvânt, monahul neascultător este fiul diavolului”.

Ne mai spune că numai dacă își va zdrobi omul eul său, va putea pune temelia zidirii lui duhovnicești. Fiindcă egoismul și voia proprie nu lasă Harul să lucreze în el. Singura cale de a-și dezrădăcina omul această patimă înfricoșătoare este aceea de a face ascultare desăvârșită de starețul său și de a-și tăia voia proprie. Prin ascultare ucenicul se scoate încet-încet pe sine din centru și-l pune pe starețul său, adică își golește inima de mulțumirea de sine și de orice altă patimă și învață să-l odihnească pe Dumnezeu prin starețul său.

...Pentru că fără ascultare, făcută cu jertfire de sine pentru dragostea lui Hristos, nu poate omul să arate lepădare de sine și dragoste către El. (**Starețul meu Iosif Isihastul – Editura Evangelismos** pg. 228)

70) Principala caracteristică a ascezei sale nu era, totuși, lupta trupească, ci deplina ascultare înaintea Bătrânilor săi, totala dependență de aceștia, afierosirea sa plină de iubire, încredere și admirație, față de ei, afierosire prin intermediul căreia putea primi în viața sa, trăirile Bătrânilor săi. (**Starețul meu Iosif Isihastul – Editura Evangelismos** pg.)

71) Nu ai credință în starețul tău? Nu ai temelie și, prin urmare, nu sporești. Oricât ai priveghea și ai posti și oricât te-ai osteni, fără credință și desăvârșită ascultare față de starețul tău, nu vei spori întru nimic și niciodată nu vei afla Harul. De aceea, înainte de a muri, starețul ne-a spus :

- Ia să vedem, fiilor! Să zicem că nu mai exist și că v-ați despărțit, așa cum vă veți despărți atunci când voi muri și veți rămâne singuri. Singuri veți găti, singuri veți face rucodelie și singuri veți priveghea și vă veți ruga.

- Să fie binecuvântat!

De vreme ce a spus Starețul, ne-am despărțit. La aceasta a ajutat și faptul că erau separate colibele noastre. Eu am păzit porunca cu acrivie. „Așa a spus Starețul? Așa voi face”. Și astfel am început să-mi fac singur mâncare, să mă rog, să săvârșesc Liturghia. Toate păreau frumoase. Am început priveghearea și rugăciunea, dar nu spoream, nu aflam rod. Ce anume mă împiedica, cu toate că păstram toată rânduiala cu multă sânguință?

M-am dus și l-am înștiințat pe Stareț despre starea mea:

- Gheronda, pe toate le fac așa cum mi-ați spus și ne-ați învățat, dar nu găsesc rugăciune.

- Știi de ce?, m-a întrebat el. V-am pus la încercare. Ai crezut că nu ai Stareț, în timp ce Starețul tău trăiește. Și aceasta a-i făcut-o din ascultare. Să vezi ce ai fi pățimit de ai fi făcut-o cu voia ta!!! Să păstrezi în inima ta toată viața această experiență nepretuită. Aceasta înseamnă că dacă îți faci toate îndatoririle tale duhovnicești, privigheri, postiri, rugăciuni, dar te vei rupe de Starețul tău, toate vor rămâne sterpe și neroditoare. (**Starețul meu Iosif Isihastul – Editura Evangelismos – pag. 386**)

72) A șaptea este **întrebarea celor experimentați**, despre orice cuvânt sau faptă, ca nu cumva din necercare, sau din plăcere de sine, înțelegând și făcând cineva unele în locul altora, să rătăcească și să cadă în părerea de sine, închipuindu-și că știe cum trebuie, neștiind încă nimic, cum zice Apostolul⁷¹. (Fil. 5. Petru Damaschin, *Învățătură duhovnicești*)

73) „Înainte de toate, fă toate cu sfatul și cu întrebarea Părintelui tău duhovnicesc în Domnul. Căci, astfel, cu harul lui Hristos, îți vor părea ușor de purtat și ca pe un drum neted și cele grele și potrivnice”. (Fil. 8. – Cele 100 de capete ale lui Calist și Ignatie Xanthopol – 15.)

74) Frate, roagă-te stăruitor lui Dumnezeu ca să-ți arate omul care poate să te învețe, și să te povățuiască bine și pe care, dacă îl vei afla, ești dator să-l ascuți ca pe însuși Dumnezeu, împlinind cele spuse de el fără îndoială, chiar dacă după

⁷¹ 1 Corinteni VIII, 2.

păreerea ta s-ar părea potrivnice și vătămătoare. (Din învățăturile Sfântului Simeon Noul Teolog, ed. 2003 Cuv. XX, pg. 203)

75) Iar după intrarea în stadionul evlaviei și al supunerii, să nu mai judecăm pe povățuitorul cel bun al luptei noastre în nici o privință, chiar dacă am vedea în el ca într-un om unele ușoare greșeli. Căci de nu judecându-l, la nimic nu ne va folosi supunerea. (Fil. 9. Cuvânt către Păstor – Cap VII Sf. Ioan Scărarul)

76) Că precum cel ce are părinte duhovnițesc, lasă (toate) asupra părintelui, și el întru toate este fără de grijă, tot așa și tu, dându-te pe sineți lui Dumnezeu, nu trebuie cu nici un chip să te îngrijești de gând, sau să-i grăiești împotriva, sau cumva să-l lași pe dânsul să intre. Iar de va intra, i-al pe dânsul sus, către părintele, și zi lui: „Eu n-am treabă. Iată părintele meu! El știe,.. Și încă ducându-l tu în sus pe dânsul, în mijlocul drumului părăsindu-te, va fugi, că nu poate merge cu tine până la acela, nici va sta înaintea lui; iar o lucrare mai mare decât aceasta nu este în toată Biserica”. (Din Pateric)